

~~๒๕๖๕~~
มูลบท บรรพกิจ

ว่าด้วย อักษร ทั้ง ๔๔ อักษร

แบ่ง ออก เป็น ๓ อย่าง

คือ สูง กลาง ต่ำ แล้ว แจก ออก ไป เป็น หมู่ ๆ
ตั้งแต่ ก กา, กน, กง, กก, กต, กบ, กม, เกย.
และ ยืน สำเนียง ตามไม้เอก, โท, ตรี, จัตวา.

ตั้ง ก่อ มา นี้

พระยา ศรีสุนทรโวหาร (น้อย)

เจ้ากรม พระ อาลักษณ์ เรียบ เรียง

ราคา ๑ บาท

โรงพิมพ์ พานิช สุขผล

พระพุทธ ศักราช ๒๔๖๕

พระยาตรีสุนทรโวหาร

แบบหัดอ่าน ก. ข.

มี

ภาพเทียบ

ก

ค

บ

ค

บ

น

ง

เงือก

ข

แข้งแหว (นก)

จ

จระเข้

ฉ

ศรแดง (แร้ง)

ฉ

มัจฉา (ปลา)

ญ

หญ้า

ช

ชะโน

ฉ

กรรกา (กรรกาตม)

ฉ

ฉลาม. (ฉลาม)

ณ

นกอินทรี. (นกอินทรี)

จ

ม้า. (ม้า)

ด

คางคก.

ท

เต่า. (เต่า)

ต

ตั๊กแตน.

ฒ

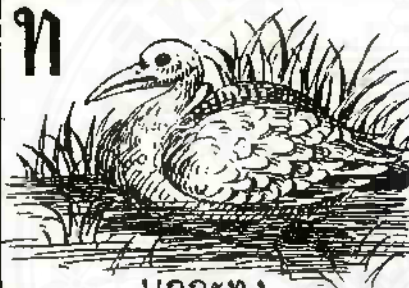
ควาย. (ควาย)

ถ

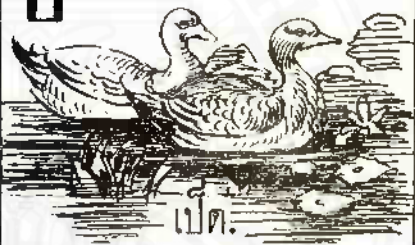
ช้าง. (ช้าง)

ท

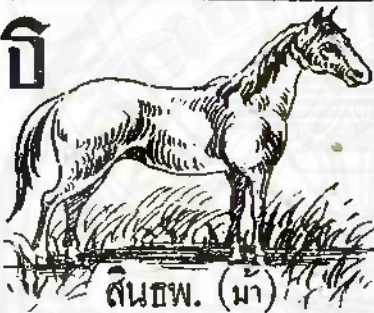
นกกะทุ้ง.

ป

เป็ด.

ด

สินธพ. (ม้า)

ผ

ผิง.

น

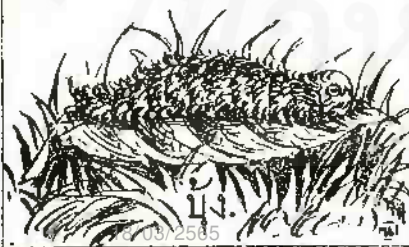
นาก.

ฝ

กวางฝอย.

บ

บึง.

พ

แพะ.

พ

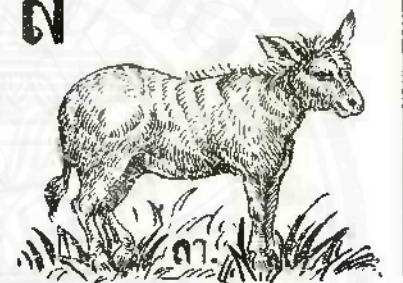
ภ

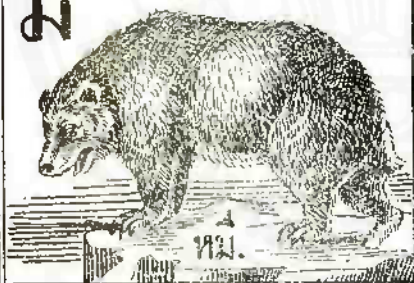
ภ

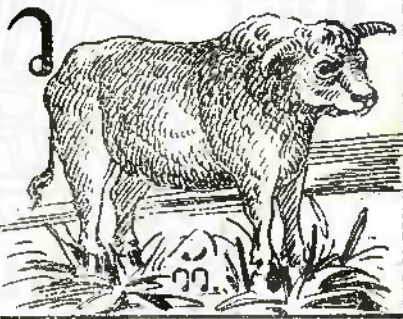
ฉ

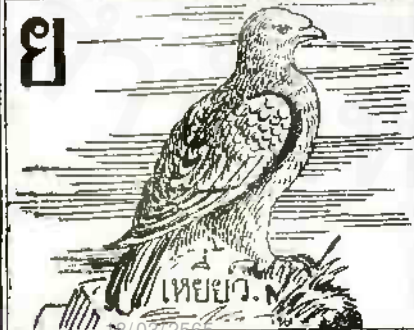
ม

ว

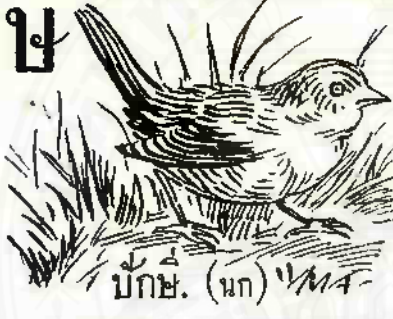
ย

ค

ข

บักขี้. (นก) ข

พ

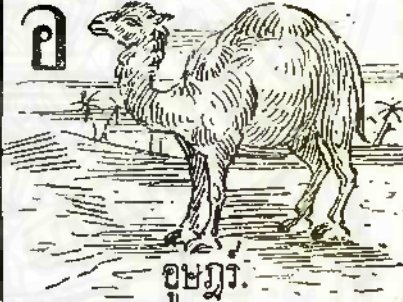
วพาว. (แมว) พ

ล

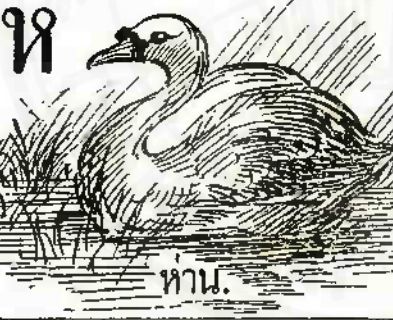
สิงห์. (สิงห์โต) ล

อ

อูฐ. อ

ห

ห่าน. ห

ย

นกก. ย

โรงพิมพ์ ฟานิช คุภณด
๑๑๒๖, ถนนสามเพ็ญ เทน็อ ถนน ราชวงค์
กรุงเทพฯ ฯ

ศุภมัสดุ ฤกษ์กักราช ๑๒๓๓ เอยกะสังวัจฉระ มฤค
 ศีระมาศ กภาพักษ์ ฤคัย ฤคิ พุฒวาร บริเฉท กาล กำหนด
 พระบาทสมเด็จพระบรมมินทร มหาจุพาลงกรณ์ พระจุล
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระที่นั่ง เก่งราชฤทธิ พระ
 บรมราชวงษานุวงศ์ และข้าราชการ เฝ้าเบื้องบาทบงกช
 มาศโดยลำดับ พระเจ้าราชวรวงษ์เธอ กรมหมื่นอักษร
 สาสนโสภณ ให้นำต้นฉบับแบบสอนหนังสือไทย ที่ ๑
 ชื่อ มลบท บรรพกิจ ที่ ๒ ชื่อ วาหะนิตินิกร ที่ ๓ ชื่อ
 อักษรประโยค ที่ ๔ ชื่อ ตั้งโยคพิธาน ที่ ๕ ชื่อ พิศาล
 การนต์ รวม ๕ เรื่อง นชนทุลเกล้าฯ ถวาย จึงได้มีพระ
 บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าราชวรวงษ์เธอ
 กรมหมื่นอักษรสาสนโสภณลงพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง ใน
 พระบรมมหาราชวัง ๒๐๐๐ ฉบับ เพื่อไว้สำหรับเป็นแบบ
 ให้กุลบุตรศึกษาเล่าเรียนหนังสือไทย เป็นเครื่องเรื่อง
 บัญญา ให้ได้ความรู้ฉลาดรู้ใช้อักษรไม่เอกโต ให้ถูก
 ถ้วนชำนาญชัดแจนกว้างขวางเป็นคุณแก่ราชการสืบไป

18.35.2565

หลวงสาร ประเสริฐน้อย	นามเต็ม
คิดจัดจำแนกเต็ม	ต่อตั้ง
ไทพ่อง ปราชญ์เชิญเสริม	แซมใส่ เทอญพ่อง
ต้น แต่ มะ โม ทั้ง	หมู่มะไเอกไท
ระบิล ระบอบนี้	นามสกุล
มุลบท บรรพกิจ	ประกอบถ้อย
สำหรับฝึกสอนศิษย์	แรกเริ่ม เรือนฤ
จงพ่องหนูน้อยน้อย	เล่าชื่ออ่านจำ
เอกองค์ทรงภาคย์พัน	พรรณนา
พระบาท บงกชคลา	คดีคล้าย
ปวงสัตว์เสพย์นิทรา	เตือนตน
สรวมบาทพระนั้นสร้อย	เทริดเคี้ยว
ดวงเดี่ยวโอภาสพัน	พันทิวา ทรเฮย
บานเบิก บงกชคลา	คดีคล้าย
เตือนสัตว์สร้างนิทรา	ใส่อง ภาคว์แฮ
บัวบาทเรณูสร้อย	เทริดเกล้าเราเกษม
ประนตบทเรศเบื้อง	บัวบุษย์
สมเด็จ พระสัมพุทธ	ภาคย์พัน
จุฬา อธิกพิสุทธิ	เทเวศร์
พระร่วง พระดับต้น	โลกแล้ว เถอเหลียว

วาจี กาย จิตร น้อม
 พระ ศาสตราจารย์
 ทรง พุทธิ พิสุทธิ ญาณ
 ไพโรจน์ เรื่อง รัตน์ จา
 โทพิธ ธรรม ที่ อ่าง
 นาม หนึ่ง ปริยัต
 หนึ่ง โลกุตระ ทรง สัตว์
 สอง สิ่ง สอง มีด แฉ้ว
 สี่ ยุค แยก คู่ได้
 ตัด บ่วง เบญจพิธ มาร
 โดย เสด็จ พระ ผู้ บาน
 ลุ คิวา ไลย แพร้ว
 อุตมงค์ โทเมศ แมน
 แสง เนตร สอง เสนอ ปาน
 เสาวคนธ์ คุ้ใจ บาน
 บูชิต ไตรย รัตน์ แพร้ว
 อำนาจ อัน นอบ น้อม
 สรรวม สว่าง สรรพ พิบัติ
 มงคล ศิริ พิพัฒน์
 อานุภาพ พระ เกดัย เกด้า

นมัสการ
 เจ็ด หล้า
 ยด จม
 แจ่ม พัน พัน แสง
 เอา อรรถ มวญ แส
 ยิง แก้ว
 ใส สว่าง
 ฟ่าง พัน พันธมา
 อัมภาริย
 มอด แล้ว
 บุญ บาป นี้ นา
 เพริศ พร้อม ศุข เกษม
 กุศุมาลัย
 ประทีป แก้ว
 โยษฐี เตียบ ฐูป นา
 พรัง พร้อม เสนทริย
 ไตรย รัตน์
 พิบาก เศร้า
 พลุ เพิ่ม ข้า แส
 สบ สิ้น สิ่ง ประสงค์

๕

ศุค	นมัสตุ	นมัตถุ	ศุคตัสสะ	
นโม	โพธาย	สิทธิ	วิสต์	สิกขิตุม
นโม	พุทฺธาย	สิทธิ	เ	เ

ฤ ฤา ฤ ฤา แอ ใ ไ ใ เ ่า ะ

นโม พุทธาย สิทธิ อ อา อี อี้ อึ อู อู

ฤ ฤา ฤ ฤา เอ แอ ไซ ใ ไ ใ เหา ฮ่า ฮะ

ก ข ฃ ค ฅ ฉ ง จ ฉ ช ฌ ญ
 ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป
 ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห ส อ ฮ

ตอน ก ๗ ตอน ข ๖ ตอน ฎ ๖ ตอน ต ๖ ตอน
 บ ๗ ตอน ย ๑๑ รวมเป็น ๔๔ ตัวๆ นี้เรียกว่าพยัญชนะ
 รวมเข้ากับสระ เรียกว่าอักษร ในอักษร ๔๔ ตัวนี้แจก
 ออกเป็นอักษรสูง ๑๑ อักษรกลาง ๗ อักษรต่ำ ๒๔
 สามหมู่ นี้เรียกว่า ไตรยางศ์

อักษรสูง ๑๑ ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ฎ ผ ฝ ศ ษ ส ห
 อักษรกลาง ๗ ตัว คือ ก จ ฎ ฏ ต ฅ บ ป อ
 อักษรต่ำ ๒๔ ตัว คือ ค ฅ ฉ ง ช ฌ ญ ฑ ฒ ณ

ท ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว พ ฮ

ฤ ฎา ฏ ภา & ทัฬหี ก็นับเข้าในสระ มา แต่
สังสกฤตเอาตัว ห นำไม่ได้

ในวิธี อักษรไทย สระ ออ ไม่มีตัวจะใช้ ต้องเอา
ตัว อ เคียงเข้า เหมือนนอย่าง กอไม้ ก่ออิฐ ไก่ก้อ เป็นต้น

อักษรสูง ๑๑ ตัวนั้นเอาสระ ประสมเข้า เล่าออก
เสียง ตามสระ เป็น แม่ ก กา ดังนี้

ข	ชา	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ชุ	ชู	เช	แช	ไช	ไช	ไช	เชา	ช่า	ชะ
ช	ชา	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ชุ	ชู	เช	แช	ไช	ไช	ไช	เชา	ช่า	ชะ
ฌ	ฌา	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ฌุ	ฌู	ฌเ	ฌแ	ไฌ	ไฌ	ไฌ	ฌเา	ฌ่า	ฌะ
ฐ	ฐา	ฐิ	ฐิ	ฐิ	ฐิ	ฐุ	ฐู	ฐเ	ฐแ	ไฐ	ไฐ	ไฐ	ฐเา	ฐ่า	ฐะ
ถ	ธา	ถิ	ถิ	ถิ	ถิ	ถุ	ถู	ถเ	ถแ	ไถ	ไถ	ไถ	ถเา	ถ่า	ถะ
ฒ	ฒา	ฒิ	ฒิ	ฒิ	ฒิ	ฒุ	ฒู	ฒเ	ฒแ	ไฒ	ไฒ	ไฒ	ฒเา	ฒ่า	ฒะ
ด	ดา	ดิ	ดิ	ดิ	ดิ	ดุ	ดู	เด	แด	ได	ได	ได	เดา	ด่า	ดะ
ต	ตา	ติ	ติ	ติ	ติ	ตุ	ตู	เต	เตแ	ไต	ไต	ไต	เตา	ต่า	ตะ
ช	ชา	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ฉิ	ชุ	ชู	เช	แช	ไช	ไช	ไช	เชา	ช่า	ชะ
ส	สา	สิ	สิ	สิ	สิ	สุ	ซู	เส	เสแ	ไส	ไส	ไส	เสา	ส่า	สะ
ห	หา	หิ	หิ	หิ	หิ	हु	हु	เห	เหแ	ไห	ไห	ไห	เหา	ห่า	หะ

อักษรสูง ๑๑ ซึ่งแจกออกเป็นแม่ ก กา นั้น มี
ด้วยไม้ ๖ ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำ เว้นแต่คำตาย ๔ ตัว คือ
ฉิ ฉิ ชุ ชะ นอกนั้นผันตั้งรูปทางโค ดังนี้

๑

๐ ข ขา ขิ ขี ขึ ขุ ขู ขเ
 ขั ข่า ขี้ ขี้ ขี้ ขู ขู ขเ
 ขั ข่า ขี้ ขี้ ขี้ ขู ขู ขเ
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า ขะ
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า

๐ ข ขา ขิ ขี ขึ ขุ ขู ขเ
 ขั ข่า ขี้ ขี้ ขี้ ขู ขู ขเ
 ขั ข่า ขี้ ขี้ ขี้ ขู ขู ขเ
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า ขะ
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า
 แขน ไขน ไก ไก เขน ข่า

๐ ฉ ฉา ฉิ ฉี ฉึ ฉุ ฉู ฉเ
 ฉั ฉ่า ฉี้ ฉี้ ฉี้ ฉู ฉู ฉเ
 ฉั ฉ่า ฉี้ ฉี้ ฉี้ ฉู ฉู ฉเ
 แขน ไฉน ไฉน ไฉน เฉน ฉ่า ฉะ
 แขน ไฉน ไฉน ไฉน เฉน ฉ่า
 แขน ไฉน ไฉน ไฉน เฉน ฉ่า

័ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ
 ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ
 ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ
 ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

័ ពា ពា ពិ ពិ ពិ ពិ ពុ ពុ ពេ
 ពំ ពាំ ពិ ពិ ពិ ពិ ពុំ ពុំ ពេ
 ព័ ពាំ ពិ ពិ ពិ ពិ ពុំ ពុំ ពេ
 ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ
 ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ
 ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ ពោ

័ ផា ផា ផិ ផិ ផិ ផិ ផុ ផុ ផេ
 ផំ ផាំ ផិ ផិ ផិ ផិ ផុំ ផុំ ផេ
 ផ័ ផាំ ផិ ផិ ផិ ផិ ផុំ ផុំ ផេ
 ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ
 ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ
 ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ ផោ

០ ជ ជា ជី ជិ ជឺ ជ្ជ ជុ ជួ ជេ
 ជំ ជាំ ជឹ ជិ ជឺ ជ្ជ ជួ ជេ
 ជី ជាំ ជឹ ជិ ជឺ ជ្ជ ជួ ជេ
 ជេ វៃ វៃ វៃ វៃ វោ វ៉ា វះ
 ជើ វៃ វៃ វៃ វៃ វោ វ៉ា
 ជើ វៃ វៃ វៃ វៃ វោ វ៉ា

០ ក កា កិ កឺ ក្រ កុ កួ កេ
 កំ កាំ កឹ កិ កឺ ក្រ កុ កួ កេ
 កី កាំ កឹ កិ កឺ ក្រ កុ កួ កេ
 កេ វៃ វៃ វៃ វៃ កោ កាំ កះ
 កើ វៃ វៃ វៃ វៃ កោ កាំ
 កើ វៃ វៃ វៃ វៃ កោ កាំ

០ ម មា មិ មឺ ម្រ មុ មួ មេ
 មំ មាំ មឹ មិ មឺ ម្រ មុ មួ មេ
 មី មាំ មឹ មិ មឺ ម្រ មុ មួ មេ
 មេ វៃ វៃ វៃ វៃ មោ ម៉ា មះ
 មើ វៃ វៃ វៃ វៃ មោ ម៉ា
 មើ វៃ វៃ វៃ វៃ មោ ម៉ា

๑ ส ตา ติ ตี ตี้ ตึ ตู เต
 ต๋ ต๋า ตี้ ตี้ ตู๋ เต๋
 ตั้ ต้า ตี้ ตี้ ตู๊ เต๊
 แส ไส ใส ใส เสา ส่า สะ
 แส้ ใส้ ใส้ ใส้ เสา้ ส้า
 แส๊ ใส๊ ใส๊ ใส๊ เสา๊ ส้า

๑ ห หา หิ หี หี้ หุ หู เห
 หี่ ห่า หี้ หี้ หู๋ เห๋
 หั้ ห้า หี้ หี้ หู๊ เห๊
 แห ไห ให ให เหา ห่า หะ
 แห้ ให้ ให้ ให้ เหา้ ห้า
 แห๊ ให๊ ให๊ ให๊ เหา๊ ห้า

อักษรกลาง ๙ ตัวนั้น เขา สระ ประสม เข้า เล่า ออก
 เสียง ตาม สระ เบน แม่ ก กา ดังนี้

ก กา กิ กี้ กึ กุ กู เก แก ไก ไก โก เกา ก่า กะ
 จ จา จิ จี้ จึ จุ จู เจ แจ ใจ ใจ โจ เจ้า จ่า จะ
 ฉ ฉา ฉิ ฉี้ ฉึ ฉุ ฉู เฉ แฉ ใจ ใจ โจ เจ้า ฉ่า ฉะ
 ฉ ฉา ฉิ ฉี้ ฉึ ฉุ ฉู เฉ แฉ ใจ ใจ โจ เจ้า ฉ่า ฉะ

ต ตา ตี ตี ตี ตี ตู ตู เต เต ไต่ ไต่ ไต่ เต่า ต่ำ ตะ
 ต ตา ตี ตี ตี ตี ตู ตู เต เต ไต่ ไต่ ไต่ เต่า ต่ำ ตะ
 ข ขา ขี ขี ขี ขี ขุ ขุ เข เข ไบ ไบ ไบ เขา ข่า ขะ
 ป ปา ปี ปี ปี ปี ปุ ปุ เป เป ไบ ไบ ไบ เปา ป่า ปะ
 อ อา อี อี อี อี อู อู เอ เอ ไอ ไอ ไอ เหา อ้า อะ

อักษรกลาง ๙ ที่ แจก ออก เป็น แม่ ก กา นั้น ฝน
 ด้วยไม้ ๒๗ ตัว หนึ่ง เป็น ๕ คำ เว้น แต่ กิ กิ กุ กะ
 คำตาย ฝน ไม้ ไต่ นอก นั้น ฝน ดัง รูป หน้า จัว ดังนี้

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก ก

៖ ឆ ឆ័ ឆា ឆាំ ឆិ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆុ ឆូ ឆ្ហ ឆេ ឆើ
 ឆ័ ឆាំ ឆ័ ឆ័ ឆ្ហ ឆេ
 ឆេ ឆើ ឆៃ ឆ័ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆ័ ឆោ ឆៅ ឆាំ ឆាំ ឆះ
 ឆេ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆាំ

៖ ឆ ឆ័ ឆា ឆាំ ឆិ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆ័ ឆុ ឆូ ឆ្ហ ឆេ ឆើ
 ឆ័ ឆាំ ឆ័ ឆ័ ឆ្ហ ឆេ
 ឆេ ឆើ ឆៃ ឆ័ ឆៃ ឆ័ ឆៃ ឆ័ ឆោ ឆៅ ឆាំ ឆាំ ឆះ
 ឆេ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆាំ

៖ ឈ ឈ័ ឈា ឈាំ ឈិ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈុ ឈូ ឈ្ហ ឈេ ឈើ
 ឈ័ ឈាំ ឈ័ ឈ័ ឈ្ហ ឈេ
 ឈេ ឈើ ឈៃ ឈ័ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈ័ ឈោ ឈៅ ឈាំ ឈាំ ឈះ
 ឈេ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈោ ឈាំ

៖ ឈូ ឈ្ហ ឈោ ឈ្ហ ឈិ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈ័ ឈុ ឈូ ឈ្ហ ឈេ ឈើ
 ឈ័ ឈាំ ឈ័ ឈ័ ឈ្ហ ឈេ
 ឈេ ឈើ ឈៃ ឈ័ ឈៃ ឈ័ ឈៃ ឈ័ ឈោ ឈៅ ឈាំ ឈាំ ឈះ
 ឈេ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈោ ឈាំ

៖ ត ត័ តា តាំ តិ ត័ ត័ ត័ ត័ ត័ តុ តូ ត្ហ តេ តើ
 ត័ តាំ ត័ ត័ ត្ហ តេ
 តេ តើ តៃ ត័ តៃ ត័ តៃ ត័ តោ តៅ តាំ តាំ តះ
 តេ តៃ តៃ តៃ តោ តាំ

๐ ดด ดาด้า ดิ ดี้ดี้ ดึ ดู้ดู้ ดุ ดูดู ดู ดูดู ดู ดูดู
 ด้ ด้่า ด้ี้ ด้ี้ ดู้้ ดู้้
 แด แด้ ได ได้ ได ได้ ได ได้ เดา เด้า ด้่า ด้่า ณะ
 แด่ ได่ ได่ ได่ เดา ด้่า

๐ ณ ณ้ นาน้า นิ นีนี นึ นู้นึ นุ นูนู เน เน้
 ณ์ ณ์่า ณ์ี้ ณ์ี้ ณ์ู้ ณ์ู้
 แน แน้ ไน ไน้ ไน ไน้ ไน ไน้ เนา เน้า ณ์่า ณ์่า ณะ
 แ่น ไน่ ไน่ ไน่ เนา ณ์่า

๐ ทท้ ทาท้า ทิ ที้ที้ ทึ ทู้ทู้ ทุ ทูทู เท เท้
 ท์ ท์่า ท์ี้ ท์ี้ ท์ู้ ท์ู้
 แท แท้ ไท ไท้ ไท ไท้ ไท ไท้ เทา เท้า ท์่า ท์่า ณะ
 แท่ ไท่ ไท่ ไท่ เทา ท์่า

๐ ธธ้ ธาด้า ธิ ธิ้ธิ้ ธิ ธิ้ธิ้ ฑู ฑูฑู ฑู ฑู
 ธิ ธิ่า ธิี้ ธิี้ ฑู ฑู
 แธ แธ้ ไธ ไธ้ ไธ ไธ้ ไธ ไธ้ เหา เहाँ ธิ่า ธิ่า ณะ
 แธ่ ไธ่ ไธ่ ไธ่ เहाँ ธิ่า

๐ นน้ นาน้า นิ นีนี นึ นู้นึ นุ นูนู เน เน้
 ณ์ ณ์่า ณ์ี้ ณ์ี้ ณ์ู้ ณ์ู้
 แน แน้ ไน ไน้ ไน ไน้ ไน ไน้ เนา เน้า ณ์่า ณ์่า ณะ
 แ่น ไน่ ไน่ ไน่ เนา ณ์่า

๐ พ พ่า พ่า พ่า พื พื พื พื พื พื พุ พุ พุ พุ เพ เพ
 ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า
 แฝ แฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ
 ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ

๐ ฟ ฟ่า ฟ่า ฟ่า ฟื ฟื ฟื ฟื ฟื ฟื ฟุ ฟุ ฟุ ฟุ เฟ เฟ
 ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า ฟ้า
 แฝ แฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ
 ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ ฝ

๐ ภ ภ่า ภ่า ภ่า ภื ภื ภื ภื ภื ภื ภุ ภุ ภุ ภุ เภ เภ
 ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา ภา
 แภ แภ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ
 ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ

๐ ม ม่า ม่า ม่า มื มื มื มื มื มื มุ มุ มุ มุ เม เม
 ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า ม่า
 แม แม ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้
 ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้ ไม้

๐ ย ย่า ย่า ย่า ยื ยื ยื ยื ยื ยื ยุ ยุ ยุ ยุ เย เย
 ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า ย่า
 แย แย ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ
 ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ

๑) หนึ่ง พึงให้รู้จากคำที่จะต้องใช้ไม้ม้วน โดยกำหนด
ไว้ ๒๐ คำ ดังนี้

๑) ใฝ่ฝัน, สมใจ, ให้ทาน, ภายใน, ผ้าไหม, สดใส,
ใครไปมา, จะใคร่ได้, ยอใย, สิ่งใด, ของใช้, หลงไหล,
ใส่ใคร, หมิงสะไร, เปนไม้, ภายใต้, ผู้ใหญ่, ทางใกล้,
มิใช่, ดอกแกมใบ. ๑) คำใช้ไม้ม้วนในจินตมานนี้, มี
กำหนดว่า ๘๐ แต่ข้าพเจ้า เห็นว่า จะไม่สิ้นเชิง ควร จะ
กำหนดว่า คำตัว นอก จาก ที่ บังคับไม้ม้วน ๒๐ แล้ว ก็
ควร ใช้ไม้ม้วน ^{๒๕} ทงสิ้น

๑) อักษร คำ ตายใน แม่ ก กา ทั้ง ๓ หมู่ ซึ่ง แจก ออก
ตัว ละ ๔ คำ นั้น ถึง นั้น ด้วยไม้เอกไม้โทไม้ตรี ก็ แต่

หน้า	) ตามอักษรคำตาย	อักษรสูง	) เสียงต่ำ
หน้า		อักษรกลาง	

ขี	ช	ช	ช	) คำตาย อักษรต่ำ เสียงสูง ขึ้น คือ
กิ	ก	ก	ก	

คือคือคะ เปนดังนี้ทุกตัวทั้ง ๓ หมู่ พึงสังเกตดูก็จะรู้ว่า

เสียง	18/03/2566	กน	ดู	คำ	เหล่านี้	๕	จัก	ช	ช	) ตาบ	) ฉะ
ไฟ	ค	จ	จ	จ	จ	๕	เจ้า	คะ	น้ำ		

บวมดู	ถือทิว	จัตตุ	ตะมะตะ	หน่อผลิ
นุ่นในกะช	น้ำกะทิ	ตาประทุ	ลมประทะ	ผลัดใบพลิ
ไม้ฝุ	บายณะ	พ้ามฝุ	ว่าแล้วสิ	บ่อสระ
น้ำพุ	ใต้พิงพะ	ฟูพะ	อย่างนั้นซิ	แปะชะ

๑ ถึง อักษร คำที่ ตัวสูง กลาง นำ หน้า ก็มี สำเนียง

หนักเบาต่างกัน	ตุจ คำว่า	หง่า หงะ	} เปน คำหนี
		เงอะ งะ	

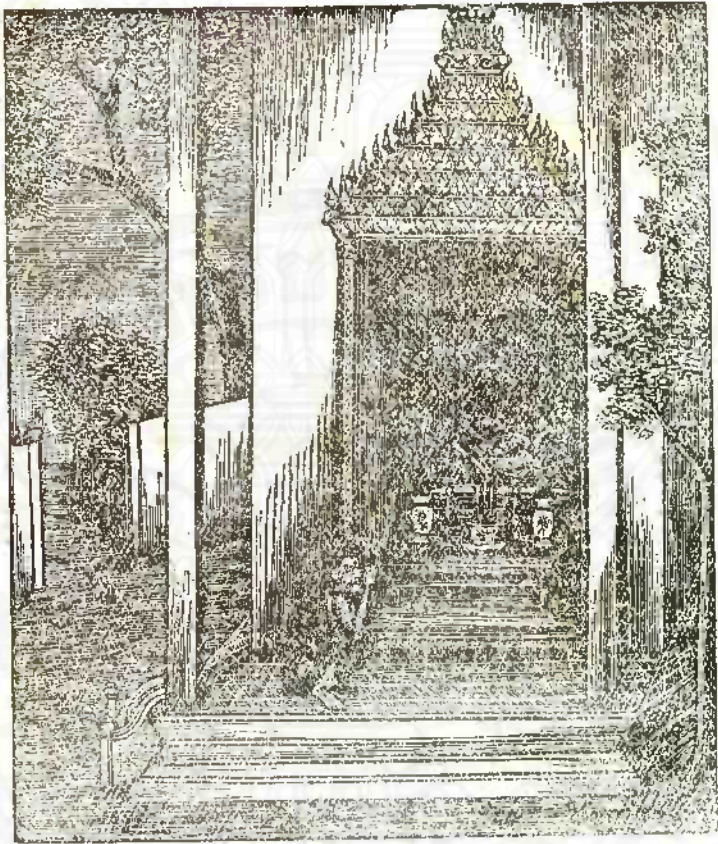
เท่าตนุ	ข้างชนะ	สมุห์	อ่อนหญ	ตำวิท
พิศณ	ช่วยปุณะ	โกธอม	เชื่อคนยุ	ข้างวิ

บางบำหรุ	คำประหระ	เปนใช้หละ	} คำเช่นนี้มีมาก
กินยารุ	ต้องชำระ	ต้องเดยละ	

ซึก มาไว้ แต่พอ เปน ที่ สังเกต เท่านั้น

๑ อักษร ๓ หมู่ แจกแม่ ก กา ทัง วิธ ฝน ด้วยไม

จบ แต่เท่านั้น

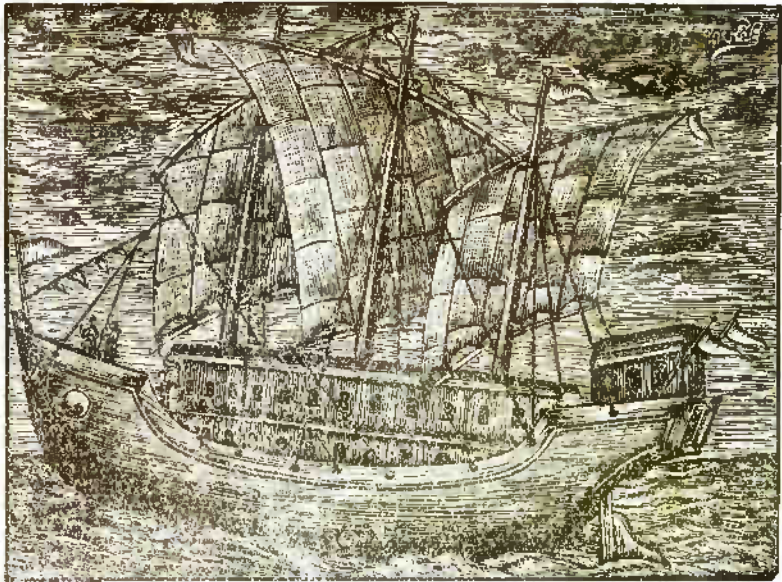
ต่อ นี้ ไป คำ กถอน สำหรับ อ่าน เทียบใน แม่ ก กา
 ๑ ยานี้ ๑๑ ๑ สระอุสระ จะ ขอไหว้, พระ ศรีไตรสระระณา,
 พ่อแม่ แล ครุ ษา, เทวดาใน ราชี่. ๑ ข้าเจ้า เขา ก ข, เข้า
 มาต่อ ก กา มี, แก้วไขใน เท่านั้น, ต้มต้ อย่า ตรีธา.
 ๑ จะ รำ คำ ต่อไป, พอ พ่อใจ กุมาร, ธารณ์ มี ราชธา
 เจ้า พารา ธารณะถี่. ๑ ชื่อ พระไชย สุธิยา, มี สุกตา มะเหยี่, ชื่อ
 ว่า สุม่าถี่, อยู่บุรี ไม้ มี โภย. ๑ ข้าเฝ้า เหล่า เสนา, มี กิริยา

อะฉมาไศรย; พ้อ คำ มา แต่ไกล, ได้ อ่าไศรยใน พารา, ไพร
 ฟ้า ประชาชี, เขา บุรี ก็ ปรีดา, ทำไว้ เขา โถนา, ได้ เข้า ปลด
 แล สาลี. ๑ อยู่ มา หมู ข้ำ เฝ้า, ก็ หา เขา ะนารี, ที่ หน้า ตา
 ตี ตี, ทำ มะ ใหรี ที่ เคหา. ๑ คำ เข้า เฝ้า สัขอ, เข้า แต่ หอ พ้อ
 กามา, หา ได้ ให ภริยา, โส โภ พา ให บ้า ใจ, ไม่ จำ คำ พระ
 เจ้า, เหา ไป เข้า ภาษา ไสย, ถือ ตี มี ข้ำ ไทย, น้อ แต่ ไพร ไล่ ช้อ
 คา, คะ ตี ตี มี คู้, คือ ใก่ หมู เจ้า สุกา, ใคร เขา เข้า ปลด มา,
 ให สุกา ก็ ว่า ตี. ๑ ที่ แพ้ แก่ ชะนะ, ไม่ ถือ พระ ประเวณี,
 ช้ นช ก็ ได้ ตี, ได้ คำ ตี มี อาญา. ๑ ที่ ช้อ ถือ พระ เจ้า, ว่า
 ไร่ เจ้า เต่า ปู ปลด, ผู้ เฒ่า เหล่า เมธา, ว่า ไร่ บ้า สาระ ย่า.
 ๑ ภิกษุ สะมะณะ, เล่า ก็ ละ พระ สะข่า มี, คาถา ว่า ถิ่น นำ,
 ไป เรว่า ทำ เถ โก. ๑ ไม่ จำ คำ ผู้ ใหญ่, ที่ ะระ ไม้ ใจ โย ไส,
 ที่ ตี มี อะ ไช, ข้ำ ขอ โมทนา ไป. ๑ พารา สาระ ถี, ใคร ไม่ มี
 ปราณ ใคร, ตุ คือ ถือ แต่ ใจ, ที่ ใคร ได้ ไล่ เขา พ้อ, ผู้ ตี มี ฝีมื่อ,
 ทำ ตุ คือ ไม้ ช้อ ขอ, ได้ คว่า ฝ่า ที่ คอ, อะไร พ้อ ก็ เขา ไป.
 ๑ ข้ำ เฝ้า เหล่า เสนา, มิ ได้ ว่า หมู ข้ำ ไทย, ถือ น้ำ ร่า เข้า ไป,
 แต่ น้ำ ใจ ไม่ นำ พา. ๑ หา ได้ ใคร หา เขา, ไพร ฟ้า เศร้า เปลา
 อูรา, ผู้ ตี มี อาญา, ได้ ตี ทำ ไม่ บราณี. ๑ ฝีมื่อ มา กระทำ,
 มะระณะ กำ มี เขา บุรี, น้ำ บ้า เขา ฮานี, ก็ ไม่ มี ที่ อ่า ไศรย,

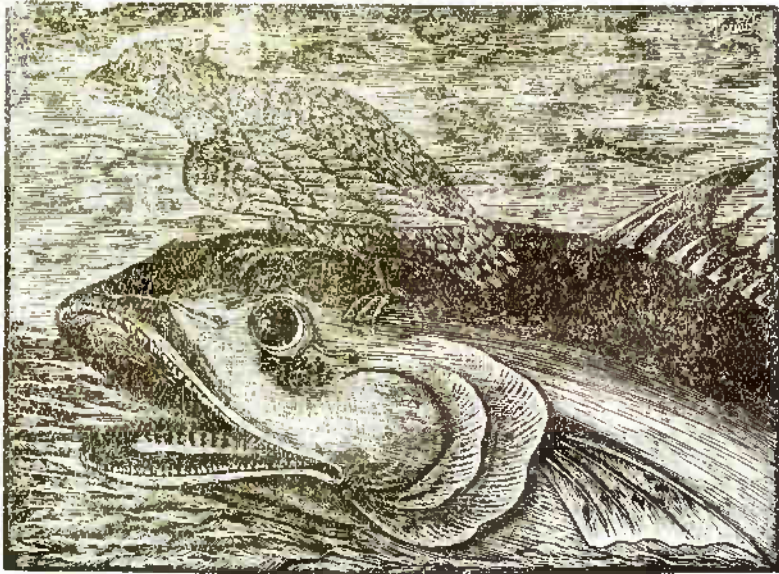
ข้าเฝ้าเหล่าเสนา, หนีไปหาพาราไกล, ชีบาตาลีไป ไม่มีใครในธานี.

๐ ฉบับ ๑๖ ๐ พระไชยสุริยาภุมิ, พาพระมะเหยี่, มาที่ในลำสำเภ. ๐ เข้าปลาทหาไปไม่เบา, นารีที่เขาว, ก็เข้าไปในเกตรา. ๐ เต้าแก่เขาแม่แซมมา, เสนีเสนา, ก็มาในลำสำเภ. ๐ ตีม้าพ้อช้อไบโสเสา, วายุพยุเพลตา, ลำเภาก็ใช้

ไปไป. ๐ เกตรามาในน้ำไหล, คำเข้าเปล้าใจ, ที่ในมหาวารี, พระสุธาธาไศรยไม่มี, ราชานารี อยู่ที่พระแกลดตดู. ๐ ปลาทกะให้ โลมมาราทุ, เหวาปลาทู, มีอยู่ในน้ำคล้าไป. ๐ ราชาว้าเหว่หญไทย, วายุพาคตาโคด, มาในทะเลเอกา. ๐ แลไปไม่ปะพระสุธา, เปล้าใจในยนา, โพล์เพลัเวถาราทรี.

- ๑ ราชาน่าแก่เสนี้, ใครรู้กะตี่, วารี่นี้เท่าไคนา. ๑ ข้ำ
 เฝ้าเล่าแก่ราชา, ว่าพระมหา, วารี่นี้ใช้ใหญ่โต. ๑ ไท
 มาแต่ในคอโค, แฉ่ไปใหญ่โต, มะโทพาล้ำน้ำไหล.
 ๑ บัพมีได้แก่ไซ, ข้ำพเจ้าเข้าใจ, ผู้ใหญ่ผู้เฒ่าเล่ามา.
 ๑ ว่ามีพระยาตฤณา, ใหญ่โตมะโทพา, กายาเท่าเขา
 คีรี. ๑ ชื่อว่าพระยาสำภาที่, ใครรู้กะตี่, วารี่นี้โตเท่าโต.
 ๑ โยโสโผณาตาไป, พอพระศรีไสย, จะใกล้โพดแพดเวดตา.
 ๑ แดไปไม่ปะพะสุธา, ย่อท้อรอร่า, ชี้วาก็จะประไลย,
 ๑ พอปลามาในน้ำไหล, ตฤณาตาไป, อาไศรยที่คี่ระะปลา.

- ๑ ฉะเง้งแดไปไกลตา, จำของ้อปลา, ว่าขอชะมาชะไทย.
 ๑ วารี่ที่เวาจะไป, ใกล้หรือว่าไกล, ข้ำไหวจะ ชอมรรคา.
 ๑ ปลาว่าข้ำเจ้าเขาจะภา, มีได้ไปมา, อาไศรยอยู่ต่ออรรณ.

๑ สกุนดาฮาโดยชีวี, ลาปลาจวลี, สู้ที่ภูษาฮาไศรย.
 ๑ ข้าเฝ้าเล่าแก่ภูวไนย, พระเจ้าเข้าใจ, ฤไทยว่าเหว่เอกา,
 จำไปในทะเลเวรา, พยุใหญ่มา, เกตวาก็เหเซไป. ๑ สมอ
 ก็เกาเสาใบ, ทะลุปรุไป, น้ำไหลเข้าลำสำเนา. ๑ ฉี่น้ำ
 ซ้ำไต่ใบเสา, เจ้าก้ามซ้าเสา, สำเนากระยำคว่ำไป, ราชา
 คว้าม้ออไทย, เอาผ้าสะใบ, ท่อไว้ไม้โกดกยา. ๑ ถ้ำ
 แก่เสาแม่เสนา, น้ำเข้าหุตา, จรเข้เหวคร่ำไป. ๑ ราชา
 นารีรำไร, มีก้ามจำใจ, จำไปพอประพะสุธา. ๑ มีไม้ไทร
 ใหญ่ใบหนา, เข้าไปไสยา, เวลาพอคำรำไร, ๗ จบ
 แม่ ก กา ๗

๑ อักษร ๔๔ ประสมสระแจกแม่ ก กา ทั้งผันด้วย
 ไม้^{๒๗} + ก็ยังหาพอใช้คำภาษาไทยไม้^{๒๗} ต้องคิด
 ประสมสระ เช่น แม่ กน กง กก กค กบ กม เกย
 แจกเรียงตัวไป ตามลำดับ แล้วผันด้วยไม้^{๒๗} +
 ในแม่ กน กง กม เกย ที่ควรจะได้ผันได้ ประสม
 คำใช้ต่อไป และตัว สกต นั้น ถ้าจะว่าย่อๆ พอ
 สำเนียงใช้ ในภาษาไทยก็ให้กำหนดคำแต่ย่อตั้งนี้ก่อน คือ
 กน สกต น, กง สกต ง, กก สกต ก, กค สกต ค,
 กบ สกต บ, กม สกต ม, เกย สกต ย, ๑, ๑,

เท่านั้น พอใช้สกดในคำภาษาไทย ที่ตัวสกดมีต่างออกไป
ไปนั้น เพื่อจะใช้สกดให้ตรงกับอักษรอื่น คือภาษา
มคธ เป็นต้น จะแจกไว้ในสังโยคพิธาน ข้างหน้าต่อไป

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกใน แม่ กน ดังนี้

๐ ขน ขัน ขาน ขิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ขุน ขุน
เขน เขน ไขน ขอน ขวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ขน ขัน ขาน ขิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ขุน ขุน
เขน เขน ไขน ขอน ขวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉั้น ฉั้น ฉั้น ฉุน ฉุน
เชน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน ฉียน ฉื่อน ฉิน ฉอน

๐ รุน รัน ราน ริน ริน ริน ริน รุน รุน
เรุน แรุน ไอรุน รอน รวน เรียน เรื่อน เริน เรอน

๐ ถน ถัน ถาน ถิน ถั้น ถั้น ถั้น ถุน ถุน
เถน แถน ไถน ถอน ถวน ถียน ถื่อน ถิน ถอน

๐ ผน ผัน ผาน ผิน ผั้น ผั้น ผั้น ผุน ผุน
เพน แผน ไผน ผอน ผวน ผียน ผื่อน ผิน ผอน

๐ ฟน ฟัน ฟาน ฟิน ฟั้น ฟั้น ฟั้น ฟุน ฟุน
เฟน แฝน ไฝน ฟอน ฟวน เฟียน เฟื่อน เฟิน เฟอน

- ๑ ศน ศัน ศาน คิน คั้น คั้น คั้น คุน คูน
 เคน แคน โคน สอน สวน เคียน เคียน เคียน เคน
- ๑ ชน ชัน ชาน ชิน ชั้น ชั้น ชั้น ชุน ชูน
 เชน แชน โชน ขอน ขวน เขียน เขียน เขียน เชน
- ๑ สน สัน สาน สิน สั้น สั้น สั้น สุน สูน
 เสน แสน โสน สอน สวน เคียน เคียน เคียน เสน
- ๑ หน หัน หาน หิน หั้น หั้น หั้น หุน หูน
 เหน แหน โหน หอน หวน เขียน เขียน เขียน เหน

ผันด้วยไม้ ๒ ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้

- ๑ ชน ชัน ชาน ชิน ชั้น ชั้น ชั้น ชุน ชูน เชน
 ช่น ช้น ช่าน ชั่น ชั่น ชั่น ชั่น ชุ่น ชุ่น เชน
 ช้น ช้น ช่าน ช้น ช้น ช้น ช้น ชุ่น ชุ่น เชน
  - ๑ แชน ไชน ขอน ขวน เขียน เขียน เขียน เชน
 แชน ไชน ขอน ขวน เขียน เขียน เขียน เชน
 แชน ไชน ขอน ขวน เขียน เขียน เขียน เชน
- ยังมีอีก ๑๐ อักษรผันอย่าง น เหมือนกัน

อักษรกลาง ๙ ตัว แจกในแม่กน ดังนี้

๑ กน กั้น กาน กิน กิ่น กั้น กั้น กุน กูน
 เกน แกน โคน กอน กวน เกียน เกือน เกิน เกอน

๒ จน จั้น จาน จิน จิ่น จั้น จั้น จุน จูน
 เจน เจน ไจน จชน จวน เจียน เจือน เจิน เจอน

๓ ฎน ฎั้น ฎาน ฎิน ฎิ่น ฎั้น ฎั้น ฎุน ฎูน
 ฎเอน ฎแอน ฎเอน ฎอน ฎวน ฎเียน ฎเือน ฎเิน ฎเอน

๔ ฏน ฏั้น ฏาน ฏิน ฏิ่น ฏั้น ฏั้น ฏุน ฏูน
 ฏเอน ฏแอน ฏเอน ฏอน ฏวน ฏเียน ฏเือน ฏเิน ฏเอน

๕ ตน ตั้น ตาน ติน ติ่น ตั้น ตั้น ตุน ตูน
 เตน เตน ไตน ตอน ตวน เตียน เตือน เติน เตอน

๖ ถน ถั้น ถาน ถิน ถิ่น ถั้น ถั้น ฑุน ฑูน
 เตน แทน ไตน ตอน ตวน เตียน เตือน เติน เตอน

๗ บน บั้น บาน บิน บิ่น บั้น บั้น บุน บูน
 เบน แทน ไบน บอน บวน เบียน เบือน เบน เบน

๘ ปน ปั้น ปาน ปิน ปิ่น ปั้น ปั้น ปุน ปูน
 เปน แทน ไปน ปอน ปวน เปียน เปือน เปิน เบน

๙ อน อั้น อาน อิน อิ่น อั้น อั้น อุน อูน
 เอน แอน ไอน ออน อวน เอียน เอือน เอิน เอน

ผัน ดว้ยไม ๒, ๒๗+ ตว หน่งเปน ๕ คำ ดังนี้

ก่น กั้น กัณ กั่น กั้น กั้น ก่าน ก้าน ก้าน

๐ กน กั้น กั้น กั้น กาน ก้าน

กิ่น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น

กิ่น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น

กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น

กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น กั้น

แก่น เก้น เก้น แก่น แก่น แก่น ไก่น ไก่น ไก่น

เกน เก้น เก้น เกน เก้น ไก่น ไก่น

กอน ก้อน ก้อน กอน ก้อน ก้อน เกียน เกียน เกียน

กอน ก้อน กอน กอน กอน เกียน เกียน

เกอน เกอน เกอน เกิน เกิน เกิน เกอน เกอน เกอน

เกอน เกอน เกิน เกิน เกอน เกอน

ยังมีอีก ๘ อักษรผัน อย่างนี้ เหมือนกัน

อักษรต่ำ ๒๔ ตัว แจกใน แม่ กน ดังนี้

๐ คน คั้น คาน คิน คั้น คั้น คั้น คน คน

เคน แคน ไคน คอน ควน เคียน เคียน เคน เคน

๐ คน คั้น คาน คิน คั้น คั้น คั้น คน คน

เคน แคน ไคน คอน ควน เคียน เคียน เคน เคน

๓๓

๐ ขน ขัน ขาน ขิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ขุน ขุน
เขน เขน ไขน ขอน ขวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ งน งัน งาน งิน ้งัน ้งัน ้งัน ้งุน ้งุน
גען גען גינג גונג גענג גענג גענג גענג

๐ ชน ชัน ชาน ชิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ชุน ชุน
เชน เชน ไชน ชอน ชวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฮน ฮัน ฮาน ฮิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ฮุน ฮุน
เฮน เฮน ไฮน ฮอน ฮวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ฉุน ฉุน
เชน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ฉุน ฉุน
เชน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ทน ทัน ทาน ทิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ทุน ทุน
เทน เทน ไทน ทอน ทวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ฉุน ฉุน
เชน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

๐ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ขึ้น ขึ้น ขึ้น ฉุน ฉุน
เชน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน เขียน เขื่อน เขิน เขอน

- ๑ ทน ทั้น ทาน ทิน ทึน ทั้น ทั้น ทุน ทูน
 เทน แทน ไทน ทอน ทวน เทียน เทือน เติน เทอน
- ๒ ธน ธั้น ธาน ธิน ธึน ธั้น ธั้น ธุน ธูน
 เธน แทน ไธน ธอน ธวน ไธยน ไธือน เธิน เธอน
- ๓ นน นั้น นาน นิน นึน นั้น นั้น นุน นูน
 เนน เนน ไนน นอน นวน ไนยน ไนือน เนิน เนอน
- ๔ พน พั้น พาน พิน พึน พั้น พั้น พุน พูน
 เพน เพน ไพน พอน พวน เพียน เพือน เปีน เพอน
- ๕ ฟน ฟั้น ฟาน ฟิน ฟึน ฟั้น ฟั้น ฟุน ฟูน
 เฟน เฟน ไฟน ฟอน ฟวน เฟียน เฟือน เฝิน เฟอน
- ๖ กน กั้น กาน กิน กึน กั้น กั้น กุน กูน
 เกน เกน ไกน กอน กวน ไกยาน ไกือน เกิน เกอน
- ๗ มน มั้น มาน มิน มึน มั้น มั้น มุน มูน
 เมน เมน ไมน มอน มวน ไเมียน ไเมียน เมีน เมอน
- ๘ ยน ยั้น ยาน ยิน ยึน ยั้น ยั้น ยุน ยูน
 เยน แยน ไยน ยอน ยวน ไยยาน ไยือน เยิน เยอน
- ๙ รน รั้น ราน ริน รึน รั้น รั้น รุน รูน
 เรน แรน ไรน รอน รวน ร็ียน ร็ือน เรีน เรอน
- ๑๐ ลน ลั้น ลาน ลิน ลึน ลั้น ลั้น ลุน ลูน
 เลน แลน ไลน ลอน ลวน เลียน เลือน เลิน เลอน

๓๕

- ๑ วน วัน วาน วิน วั้น วิ่น วุ้น วูน วุณ
เวณ เวณ โวน วอน วอน เวียน เวื่อน เวิน เวอน
- ๒ พน พัน ปาน ปิน ปั้น ปิ่น ปุ้น ปูน ปุณ
เพน เพน โพน พอน พอน เพียน เพื่อน เพิน เพอน
- ๓ ชน ชัน ชาน ชิน ชั้น ชิ่น ชุ้น ชูน ชุณ
เชน เชน โชน ชอน ชอน เชียน เชื่อน เชิน เชอน

ผันด้วยไม้ ๒ ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้

- ๑ คน คั้น คั้น คั้น คำน คำน คั้น คั้น คั้น คั้น
คั้น คั้น คั้น คั้น คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน คำน
คั้น คำน คำน คำน คำน คำน คำน คำน

ยังอีก ๒๓ อักษรผันอย่างนี้เหมือนกัน

อักษรใช้ตกในแม่กน ๖ อักษร คือ ญ ณ น ร ล พ

ต่อไปนี้ คำ กตชน สำหรับ อ่าน เทียบใน แม่ กน

๑ สุรางคนาง ๒๘ ๑ ชื่นใหม่ใน กน, ก กา ว่า ปน,
ระคนกันไป, เข็นตุภูธร, มานอนในไพร, มณฑลทันไพร,
แทนไผยนต์สถาน. ๑ ส่วนสุมาลี, วันทาสามี่, เทวีอยู่งาน,
เฝ้าอยู่ดูแล, เหมือนแต่ก่อนการ, ให้พระภูบาล, ตำราญ

วิญญา. ๑ พระชวณนวดนอน, เขียวใจไม้ซอน, เหมือน
หมอนแม่ญา, ภูธรสอนมนต์, ให้บ่นภาวนา, เข็นคำร่ำว่า,
กันป่าไภยพาด. ๑ วันนั้นจันทร์, มีตารากร, เป็นบริวาร,
เห็นสิ้นดินฟ้า, ในป่าท่าธาร, มาดีคดีบ้าน, ใบก้านอรชร.
๑ 19/03/2565 เข็นฉานาพา, ชื่นชะมะกา, วายูพารจร, ตำราพันจันท์อิน,

▲ วนกลั่นเกสร, แตนต่อคดอร่อน, ว่าว่อนเวียงระวัน. ○ จันทรา
คธาเคลี่ยน, กระจวนไพโรไก่อ่เดือน, เตือนเพื่อนชานชั้น, บู้เจ้า
เขาเขิน, กู้เกวีนหากัน, สีนอพูต้น, ครัน ครัน ทวน ไทว.

○ พระพันต้นนอน, โกลพระนคร, สะทอนถอนฤทัย,
เข้าตุ่สุริยณ, ชันพันเมรุไกร, มีก้ามจำไป, ในป่าอาวัญ.
จบ แม่ กน เท้า

อักษร สูง ๑๑ ตัว แจกใน แม่ กง ดังนี้

○ ชง ช้ง ชาง ชิง ชิ่ง ชึง ชึง ชุง ชุง
ชง แชง โชง ชอง ชวง เชียง เชื่อง เชิง เชอง

○ ซง ซ้ง ซาง ซิง ซิ่ง ซึง ซึง ซุง ซุง
ซง แซง โซง ซอง ซวง เซียง เซื่อง เซิง เซอง

○ คง ค้ง คาง คิง คิ่ง คึง คึง คุง คุง
คง แคง โคง คอง ควง เคียง เคื่อง เคิง เคอง

○ รุง ร้ง ร้าง ริง ริ่ง รึง รึง รุง รุง
รุง แรุง โรุง รอง รวง เรียง เรื่อง เริง เรอง

○ ถง ถ้ง ถาง ถิง ถิ่ง ถึง ถึง ถุง ถุง
ถง แถง โถง ถอง ถวง เถียง เถื่อง เถิง เถอง

○ ผง ผ้ง ผ่าง ผิง ผิ่ง ผึง ผึง ผุง ผุง
ผง แผง โผง ผอง ผวง เผียง เผื่อง เผิง เผอง

18/03/2555

๓๘

- ◎ ผง ผั่ง ผาง ผึง ผิ่ง ผึง ผึง ผุง ผุง
 เฝง แฝง โฝง ผอง ผวง เฝียง เฝื่อง เฝิ่ง เฝื่อง
- ◎ กง กั่ง กาง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กุง กุง
 เกง แกง ไกง คง คง เคียง เคื่อง เคิ่ง เคื่อง
- ◎ ขง ขั่ง ขาง ขิง ขิ่ง ขิ่ง ขิ่ง ขิ่ง ขุง ขุง
 เขง แขง โขง ของ ขวง เขียง เขื่อง เขิ่ง เขื่อง
- ◎ ตง ตั่ง ตาง ตึง ติ่ง ติ่ง ติ่ง ตุง ตุง
 เตง แตง ไตง ตอง ตวง เตียง เตื่อง เติ่ง เตื่อง
- ◎ หง หั่ง หาง หิง หิ่ง หิ่ง หิ่ง หุง หุง
 เ هنگ แหง ไหง หอง หวง เหียง เหื่อง เหิ่ง เหื่อง

ผันด้วยไม้ ๒ ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้

- ◎ ขง ขั่ง ข่าง ขิง ขิ่ง ขิ่ง ขิ่ง ขิ่ง ขุง ขุง เขง
 ข่ง ข้ง ข่าง ขึง ขึง ขึง ขึง ข่ง ข่ง เข่ง
 ข้ง ข่ง ข่าง ขึง ขึง ขึง ขึง ข่ง ข่ง เข้ง
- แขง ไขง ของ ขวง เขียง เขื่อง เขิ่ง เขื่อง
 แข้ง ไข้ง ข้อง ข่วง เขียง เขื่อง เขิ่ง เขื่อง

อักษรกลาง ๙ ทว แจกใน แม่ กง ตั้งนี้

๐ กง กั้ กาง กิง กี้ กึ่ กิ่ง กึ่ กุง กูง
 เกง แกง โกง กอง กวง เกียง เก็อง เกิง เกอง

๐ จง จั้ จาง จิง จี้ จึ่ จิ่ง จึ่ จุง จูง
 เจง แจง โจง จอง จวง เจียง เจ็อง เจิง เจอง

๐ ฆง ฆั้ ฆาง ฆิง ฆี้ ฆึ่ ฆิ่ง ฆึ่ ฆุง ฆูง
 ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง ฆอง

๐ ฌง ฌั้ ฌาง ฌิง ฌี้ ฌึ่ ฌิ่ง ฌึ่ ฌุง ฌูง
 ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง ฌอง

๐ ตง ตั้ ตาง ติง ตี้ ตึ่ ติ่ง ตึ่ ตุง ตูง
 เตง แตง โตง ตอง ตวง เตียง เต็อง เติง เตอง

๐ ตง ตั้ ตาง ติง ตี้ ตึ่ ติ่ง ตึ่ ตุง ตูง
 เตง แตง โตง ตอง ตวง เตียง เต็อง เติง เตอง

๐ บง บั้ บาง บิง บี้ บึ่ บิ่ง บึ่ บุง บูง
 เบง แบง โบบง บอง บวง เบียง เบ็อง เบิง เบอง

๐ ปง ปั้ ปาง ปิง ปี้ ปึ่ ปิ่ง ปึ่ ปุง ปูง
 เปง แปง โปง ปอง ปวง เปียง เป็อง เปิง เปอง

๐ อง อั้ อาง อิง อี้ อึ่ อิ่ง อึ่ อุง อูง
 เอง แอง โอง ออง อวง เอียง เอ็อง เเอิง เเออง

ฝน ๒ ๗ ๒ , ๒ ๗ + ๒ ๗ ฝน ๕ คำ ดังนี้

กิง กิง กิง กิง กิง กิง กาง กาง กาง

◎ กิง กิง กิง กิง กิง กาง กาง

กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง

กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง

กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง

กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง กิง

แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง ไก่ง ไก่ง ไก่ง

แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง ไก่ง ไก่ง

ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง

ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง

แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง

แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง แก๊ง

ยังมีอีก ๗ อักษร ดังนี้ อย่างนี้ เหมือนกัน

อักษรท่า ๒๔ ตัว แจกใน แม่ กง ดังนี้

◎ กง กัง กาง กิง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กุง กุง

เคง แคง ไค่ง คอง ควง เคียง เคื่อง เคิ่ง เคอง

๐ คง คัง คาง คิง คั่ง คิ่ง คึง คุง कुง

คง แคง ไคคง คอง ควง เคียง เคียง เค็ง เคอง

๐ ชง ชัง ชาง ชิง ชั่ง ชิ่ง ชึง ชุง ชุง

ชง แชง ไชง ชอง ชวง เชียง เชียง เช็ง เชอง

๐ งง งัง งาง งิง งั่ง งิ่ง งึง งุง งุง

งง แงง ไงง งอง งวง เงียง เงียง เง็ง เงอง

๐ ชง ชัง ชาง ชิง ชั่ง ชิ่ง ชึง ชุง ชุง

ชง แชง ไชง ชอง ชวง เชียง เชียง เช็ง เชอง

๐ ชง ชัง ชาง ชิง ชั่ง ชิ่ง ชึง ชุง ชุง

ชง แชง ไชง ชอง ชวง เชียง เชียง เช็ง เชอง

๐ ฉง ฉัง ฉาง ฉิง ฉั่ง ฉิ่ง ฉึง ฉุง ฉุง

ฉง แฉง ไฉง ฉอง ฉวง ฉียง ฉียง ฉ็ง ฉอง

๐ ฉง ฉัง ฉาง ฉิง ฉั่ง ฉิ่ง ฉึง ฉุง ฉุง

ฉง แฉง ไฉง ฉอง ฉวง ฉียง ฉียง ฉ็ง ฉอง

๐ ทง ทัง ทาง ทิง ทั่ง ทิ่ง ทึง ทุง ทุง

ทง แทง ไทง ทอง ทวง เทียง เทียง เท็ง เทอง

๐ ผง ผัง ผาง ผิง ผั่ง ผิ่ง ผึง ผุง ผุง

ผง แผง ไผง ผอง ผวง ผียง ผียง ผ็ง ผอง

๑. ฅง ฅ้ง ฅาง ฅิง ฅิ่ง ฅึง ฅึง ฅุง ฅูง

ฅอง ฅอง ไฅง ฅอง ฅวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅอง

๑. ทง ท้ง ทาง ทิง ทิ่ง ทึง ทึง ทุง ทูง

เทง เทง ไทง ทอง ทวง เท็ยง เท็ยง เท็ยง เทอง

๑. ธง ธ้ง ธาง ธิง ธิ่ง ธึง ธึง ธุง ธูง

ธง ธอง ไธง ธอง ธวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅอง

๑. นง น้ง นาง นิง นิ่ง นึง นึง นุง นูง

เนง เนง ไนง นอง นวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅอง

๑. พง พ้ง พาง พิง พิ่ง พึง พึง พุง พูง

เพง เพง ไพง พอง พวง เพ็ยง เพ็ยง เพ็ยง เพอง

๑. ฟง ฟ้ง ฟาง ฟิง ฟิ่ง ฟึง ฟึง ฟุง ฟูง

เฟง เฟง ไฝง ฟอง ฟวง เฟ็ยง เฟ็ยง เฟ็ยง เฟอง

๑. กง ก้ง กาง กิง กิ่ง กึง กึง กุง กูง

เกง เกง ไกอง กอง กวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง เกอง

๑. มง ม้ง มาง มิง มิ่ง มึง มึง มุง มูง

เมง เมง ไมง มอง มวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง เมอง

๑. ยง ย้ง ยาง ยิง ยิ่ง ยึง ยึง ยุง ยูง

เยง เยง ไยง ยอง ยวง ฅ็ยง ฅ็ยง ฅ็ยง เยอง

๑. รง ร้ง ราง ริง ริ่ง รึง รึง รุง รูง

เวง เวง ไวยง รอง รอง เว็ยง เว็ยง เว็ยง เวอง

๑ ดง ดั่ง ดาง ดิง ดิ่ง ดึง ดึง ดุง ดุง
 เดง แดง โดง ดอง ดวง เตียง เตื่อง เติง เดอง
 ๒ วง วัง วาง วิ่ง วึง วึง วึง วุง วุง
 เวง แวง โวง วอง ววง เวียง เวียง เวง เวง
 ๓ พง พัง พาง พิง พึง พึง พึง พุง พุง
 เพง แพง โพง พอง พวง เพียง เพียง เพิ่ง เพง
 ๔ ฮง ฮัง ฮาง ฮิง ฮึง ฮึง ฮึง ฮุง ฮุง
 เหง แหง โฮง ฮอง ฮวง เขียง เขียง เขิง เของ

ผันด้วยไม้ ๒ ตัวหนึ่งแปด คำดังนี้

๑ คง คัง คัง คัง คาง ค้าง คิง คึง คึง คึง
 ค่ง ค่ง ค่าง คิ่ง คิ่ง
 คึง คึง คึง คึง คุง คุง คุง คึง เคง เคง
 คึง คึง คึง คึง คึง คึง เคง
 แคง แคง โคง โคง คอง ค้อง ควง ค่วง เคียง เคียง
 แค่ง ไค่ง ค่อง ค่วง เคียง
 เคียง เคียง เคียง เคียง เคียง เคียง
 เคียง เคียง

ยังมีอีก ๒๓ อักษร ผัน อย่างนี้ เหมือนกัน

อักษรใช้สกตแม่ กง ไต้แต่ตัว ง กับนฤคหิตคือใช้ไต้บาง

ต่อไปนี้ไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กง,

๑ ฉบับ ๑๖ ๑ ชั้นกงจงจำสำคัญ, ทั้งคนปนกัน, จำพรรณ
มิ่งไม้ในคง. ๑ ไกรกว้างขวางสูงระหง, ตดิ้งปลิดปลิง
ประยง, คั่นทรงส่งกลิ่นผืนฝาง, มะม่วงพลวงพลองซึ้ง
นาง, หล่นเกลื่อนเถื่อนทาง, กินพลางเดินพลางหว่างเนิน.

๑ เห็นกว้างข้างเขียงชำเถียงเดิน, เหมือนอย่างนางเชิญ,
พระแสงสำอางข้างเคียง. ๑ เขาสูงผ่องหงษ์ตั้งเวียง, เริง
ร้องก้องเสียง, สำเนียงนำฟังวังเวง. ๑ กตางไพรไก่อ

ขับขันแดง, พังเสียงเพียงเพลง, ซอแจ้จำเรียงเวียงวง.
 ๑ ยงทองร้องกะโถ้งโห่งตั้ง, เพียงซ้องกลองระฆัง,
 แตรตั้งซึงตระทานชานเสียง. ๑ กระดิ่งกระดางนางนวน
 นอนเรียง, พระยาตลอดเคียง, แอนเคียงอิโก้งโห่งเทง,
 ค้อนทองเสียงร้องบ้องเบ้ง, เพลินพั่งวังเวง, อี้แก้งเรียง
 ร้องทองเชิง. ๑ ผุงละมั่งผั่งดินกินเพลิง, คางแข็งแรง
 เริง, ยืนเบ้งบั้งหน้าตาโพง. ๑ บ้าสูงยุงยางข้างโหลง,
 อึ้งคะนึ่งผั่งโผง, โยงกันเล่นน้ำคล้ำไป.

จบ แม่ กง เท่านั้น

๑ ในแม่ กก กต กข ๓ แม่ นี้ เป็น คำ ตาย หัง สัน
 ผันด้วยไม้ ไม้ไ้

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกในแม่ กก ดังนี้

๑ ขก ขัก ขาก ขิก ขึก ขัก ขัก ขุก ขุก
 เขก เขก ไชก เขอก เขวก เขียก เขือก เขิก เขอก

๑ ขก ขัก ขาก ขิก ขึก ขัก ขัก ขุก ขุก
 เขก เขก ไชก เขอก เขวก เขียก เขือก เขิก เขอก

๑ ฉก ฉัก ฉาก ฉิก ฉึก ฉัก ฉัก ฉุก ฉุก
 เฉก เฉก ไชก เฉอก เฉวก เฉียก เฉือก เฉิก เฉอก

- ๑ รุก รั้ก ฐาก ฐิก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก
 ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก ฐึ้ก
- ๒ ถก ถัก ฎาก ฎิก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก
 ฎก ฎก ฎอก ฎอก ฎวก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก ฎึ้ก
- ๓ ผก ผัก ฝาก ฝิก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก
 ฝก ฝก ฝอก ฝอก ฝวก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก
- ๔ ผก ผัก ฝาก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก ฝัก
 ฝก ฝก ฝอก ฝอก ฝวก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก ฝึ้ก
- ๕ ศก ศัก ศาก ศิก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก
 ศก ศก ศอก ศอก ศวก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก ศึ้ก
- ๖ ษก ษัก ษาก ษิก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก
 ษก ษก ษอก ษอก ษวก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก ษึ้ก
- ๗ สก สัก สาก สิก สึ้ก สึ้ก สึ้ก สึ้ก สึ้ก สึ้ก
 สก สก สอก สอก สวก สึ้ก สึ้ก สึ้ก สึ้ก สึ้ก
- ๘ หก หัก หาก หิก หึ้ก หึ้ก หึ้ก หึ้ก หึ้ก หึ้ก
 หก หก หอก หอก หวก หึ้ก หึ้ก หึ้ก หึ้ก หึ้ก

อักษรกลาง ๔ ตัว แจกใน แม่ กก ดังนี้

- ๑ กก^{3/2555} กัก กาก กิก กึ้ก กึ้ก กึ้ก กึ้ก กึ้ก กึ้ก
 กก กก กอก กอก กวก กึ้ก กึ้ก กึ้ก กึ้ก กึ้ก

๐ จก จัก จาถ จิถ จัก จัก จัก จุก จูก
แจก แจก โจก จอก จวก เจียก เจือก เจิก เจอก

๐ ฎก ฎัก ฎาก ฎิก ฎัก ฎัก ฎัก ฎุก ฎูก
แฎก แฎก ไฎก ฎอก ฎวก ฎैयाก ฎैयाก ฎैयाก ฎैयाก

๐ ฏก ฏัก ฏาก ฏิก ฏัก ฏัก ฏัก ฏุก ฏูก
แฏก แฏก ไฎก ฏอก ฏวก ฏैयाก ฏैयाก ฏैयाก ฏैयाก

๐ ตก ตัก ตาก ติก ตัก ตัก ตัก ตุก ตูก
เตก เตก ไตก ตอก ตวก เตียก เตือก เติก เตอก

๐ ตก ตัก ตาก ติก ตัก ตัก ตัก ตุก ตูก
เตก เตก ไตก ตอก ตวก เตียก เตือก เติก เตอก

๐ บก บัก บาก บิก บัก บัก บัก บุก บูก
แบก แบก ไบก บอก บวก เบียก เบือก เบิก เบอก

๐ ปก ปัก ปาก ปิก ปัก ปัก ปัก ปุก ปูก
แปก แปก ไปก ปอก ปวก เบียก เบือก เบิก แปอก

๐ ชก ชัก ชาก ชิก ชัก ชัก ชัก ชุก ชูก
เชก เชก ไชก ชอก ชวก เชียก เชือก เชิก เชอก

อักษรต่ำ ๒๔ ตัว แจกในแม่ กก ดังนี้

๐ กก 18/03/2565 คัก คาก คิก คัก คัก คัก คัก คูก คูก
เคก เคก ไคก คอก ควก เคียก เคือก เคิก เคอก

័ កក ក័ក កាក កិក កឹក កឹក កឹក កុក កុក

កេក កេក កៃក កខក កវក កើក កើក កើក កេក

័ ឃក ឃ័ក ឃាក ឃិក ឃឹក ឃឹក ឃឹក ឃុក ឃុក

ឃេក ឃេក ឃៃក ឃខក ឃវក ឃើក ឃើក ឃើក ឃេក

័ ងក ង័ក ងាក ងិក ងឹក ងឹក ងឹក ងុក ងុក

ងេក ងេក ងៃក ងខក ងវក ងើក ងើក ងើក ងេក

័ ឆក ឆ័ក ឆាក ឆិក ឆឹក ឆឹក ឆឹក ឆុក ឆុក

ឆេក ឆេក ឆៃក ឆខក ឆវក ឆើក ឆើក ឆើក ឆេក

័ ចក ច័ក ចាក ចិក ចឹក ចឹក ចឹក ចុក ចុក

ចេក ចេក ចៃក ចខក ចវក ចើក ចើក ចើក ចេក

័ ជក ជ័ក ជាក ជិក ជឹក ជឹក ជឹក ជុក ជុក

ជេក ជេក ជៃក ជខក ជវក ជើក ជើក ជើក ជេក

័ ញក ញ័ក ញាក ញិក ញឹក ញឹក ញឹក ញុក ញុក

ញេក ញេក ញៃក ញខក ញវក ញើក ញើក ញើក ញេក

័ តក ត័ក តាក តិក តឹក តឹក តឹក តុក តុក

តេក តេក តៃក តខក តវក តើក តើក តើក តេក

័ ធក ធ័ក ធាក ធិក ធឹក ធឹក ធឹក ធុក ធុក

ធេក ធេក ធៃក ធខក ធវក ធើក ធើក ធើក ធេក

័ ណក ណ័ក ណាក ណិក ណឹក ណឹក ណឹក ណុក ណុក

ណេក ណេក ណៃក ណខក ណវក ណើក ណើក ណើក ណេក

๑ ทก ทัก ทาก ทิด ทัก ทัก ทัก ทุก ทูก
เทก เทก ไทก ทอก ทวก เทยก เทือก เทิก เทอก

๒ ธก ธัก ธาก ธิด ธัก ธัก ธัก ธุก ธูก
ธก ธก ไธก ธอก ธวก ธัยก ธัยก ธัยก ธอก

๓ นก นัก นาก นิก นัก นัก นัก นุก นูก
เนก เนก ไนก นอก นวก เนยก เนือก เนิก เนอก

๔ ปก ปัก ปาก ปิก ปัก ปัก ปัก ปุก ปูก
เพก เพก ไปก ปอก ปวก เพยก เพือก เพิก เพอก

๕ ฟก ฟัก ฟาก ฟิก ฟัก ฟัก ฟัก ฟุก ฟูก
เฟก เฟก ไฟก ฟอก ฟวก เฟยก เฟือก เฟิก เฟอก

๖ ภก ภัก ภาก ภิก ภัก ภัก ภัก ภุก ภูก
ภก ภก ไภก ภอก ภวก ภัยก ภัยก ภัยก ภอก

๗ มก มัก มาก มิก มัก มัก มัก มุก มูก
เมก เมก ไมก มอก มวก เมยก เมือก เมิก เมอก

๘ ยก ยัก ยาก ยิก ยัก ยัก ยัก ยุก ยูก
เยก แยก ไยก ยอก ยวก เยยก เยือก เยิก เยอก

๙ รก รัก ราก ริก รัก รัก รัก รุก รูก
เรก แรก ไรก รอก รวก เรยก เรือก เริก เรอก

- ๑. ลก ลัก ลาก ลิก ลึก ลัก ลัก ลุก ลุก
 เลก แลก โลก ลอก ลวก เลียก เลือก เลิก เลอก
- ๒. วก วัก วาก วิก วัก วัก วัก วุก วุก
 เวก แวก ไวก วอก ววก เวียก เวือก เวิก เวอก
- ๓. พก พัก พาก พิก พัก พัก พัก พุก พุก
 เพก แพก โปก พอก พวก เพียก เพือก เพิก เพอก
- ๔. ฮก ฮัก ฮาก ฮิก ฮัก ฮัก ฮัก ฮุก ฮุก
 เฮก แหก ไหก ฮอก ฮวก เฮียก เฮือก เฮิก เฮอก

อักษรใช้ตกใน แม่ กก ๒ อักษร คือ ก ข ฃ ค ฅ

ต่อไป นี้ คำ กลอน สำหรับ อ่าน เทียบ ใน แม่ กก

- ๑. ยานี้ ๑๑ ๑. ฃนกกตททุกชัฎาก, แลนล้าบรจาก
 เวียงไชย, มั่นเผือกเลือกเผาไฟ, กินผลไม้ได้เป็นแรง.
- ๒. รชนๆ อ่อน อัมฏงค์, พระสุริยงค์เย็นขอแสง, ช่วงตั้ง
 น้ำครึ่งแดง, แฝงเมฆเขาเงาเมรุอร. ๓. ถึงค่างควาง
 ไครกครอก, ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน, ชะนีวิเวกวอน,
 นกหว่ออนนอนวังเวียง. ๔. ลูกนกขกปีกบั้ง, ฮ้า
 ปากร้องฮ้องแซ่เตียง, แม่นกขกปีกเคียง, เลียงลูก
 อ่อนบ่อนอาหาร. ๕. ภูธรนอนเนินเขา, เคียงคลังเคล้า
 เยาวมาลัย, ตกยากจากศฤงฆาร, ส่งสารน่องหมองภักตวา.

๑ ยากเย็นเห็นหน้าเจ้า, สว่างไสกเศวราเจ้าฟ้า, อยู่วัง
 ตั้งจันทรา, มาหม่นหมองลอบองนวล. ๑ เพื่อนทุกซัซซุไสก
 เศวรา, จะรักเจ้าเฝ้าสงวน, มิ่งขวัญอย่าวันจวน, นวลภักตร์

น้องจะหมองศรี. ๑ ชวนขึ้นกลั่นกล่ากลั่น, มีรูตึ้นกลั่น
 มาตี, คดิ่งเคด่าเข้าชวนยี่, ที่ทุกซัรอนหย่อนเย็นทรวง.
 จบแม่ กก เท้านี้

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกใน แม่ กต ตั้งนี้

๑ ขด ขัด ขาด ขิด ขัด ขัด ขัด ขุด ขุด
 เขต แเขต ไชค ขอด ขวด เขี่ยดู เขี่ยค เข็ด เขต

๑	ชด	ชัด	ชาด	ชิด	ชิด	ชิด	ชิด	ชุต	ชุต
เชด	แชด	ไชด	ชอด	ชวด	เขียด	เขียด	เขียด	เชด	เชด
๑	ฉด	ฉัด	ฉาด	ฉิด	ฉิด	ฉิด	ฉิด	ฉุต	ฉุต
เชด	แชด	ไฉด	ฉอด	ฉวด	เขียด	เขียด	เขียด	เชด	เชด
๑	ชูก	ชู้ด	ชูด	ชู้ด	ชู้ด	ชู้ด	ชู้ด	ชู้ด	ชู้ด
เชด	แชด	ไชด	ชูด	ชูด	เขียด	เขียด	เขียด	เชด	เชด
๑	ตด	ตัด	ตาด	ติด	ติด	ติด	ติด	ตุด	ตุด
เตด	เตด	ไต่ด	ตอด	ตวด	เตียด	เตียด	เตียด	เตด	เตด
๑	ตด	ตัด	ตาด	ติด	ติด	ติด	ติด	ตุด	ตุด
เตด	เตด	ไต่ด	ตอด	ตวด	เตียด	เตียด	เตียด	เตด	เตด
๑	ตด	ตัด	ตาด	ติด	ติด	ติด	ติด	ตุด	ตุด
เตด	เตด	ไต่ด	ตอด	ตวด	เตียด	เตียด	เตียด	เตด	เตด
๑	ศด	ศัด	ศาด	ศิด	ศิด	ศิด	ศิด	ศุด	ศุด
เศด	แชด	ไสด	ศอด	ศวด	เศียด	เศียด	เศียด	เศด	เศด
๑	ษด	ษัด	ษาด	ษิด	ษิด	ษิด	ษิด	ษุด	ษุด
เชด	แชด	ไชด	ษอด	ษวด	เขียด	เขียด	เขียด	เชด	เชด
๑	สด	สัด	สาด	สิด	สิด	สิด	สิด	สุด	สุด
เสด	แชด	ไสด	สอด	สวด	เสียด	เสียด	เสียด	เสด	เสด
๑	หด	หัด	หาด	หิด	หิด	หิด	หิด	หุด	หุด
เหด	แชด	ไหด	หอด	หวด	เหียด	เหียด	เหียด	เหด	เหด

อักษร กต่าง ๙ ตัว แจกใน แม่ กต ดังนี้

- ๑ กต กัถ กาด กิต กัถ กัด กัถ กุถ กูถ
 เกต แกต โกต กอต กวด เกียต เกือต เกิต เกอต
- ๒ จต จัถ จาด จิต จัถ จัด จัถ จุถ จูถ
 เจต แจต โจต จอต จวด เจียต เจือต เจิต เจอต
- ๓ ฎต ฎัถ ฎาด ฎิต ฎัถ ฎัด ฎัถ ฎุถ ฎูถ
 ฎेत ฎาต ฎือต ฎอต ฎวด ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต
- ๔ ฏต ฏัถ ฏาด ฏิต ฏัถ ฏัด ฏัถ ฏุถ ฏูถ
 ฎेत ฎาต ฎือต ฎอต ฎวด ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต ฎุ่ยต
- ๕ ตต ตัถ ตาด ติต ตัถ ตัด ตัถ ตุถ ตูถ
 เตต แตต โตต ตอต ตวด เตียต เตือต เติต เตอต
- ๖ ดต ดัถ ดาด ดิต ดัถ ดัด ดัถ ดุถ ดูถ
 เดต แดต โดต ดอต ดวด เดียต เดือต เดิต เดอต
- ๗ บต บัถ บาด บิต บัถ บัด บัถ บุถ บูถ
 เบต แบต โบท บอต บวด เบียต เบือต เบิต เบอต
- ๘ ปต ปัถ ปาด ปิต ปัถ ปัด ปัถ ปุถ ปูถ
 เปต แปต โปต ปอต ปวด เปียต เปือต เปิต เปอต
- ๙ ชต ชัถ ชาต ชิต ชัถ ชัด ชัถ ชุถ ชูถ
 เชต แชต โชต ชอต ชวด เชียต เชือต เชิต เชอต

อักษรท่า ๒๔ ตัว แจกใน แม่ กต ดังนี้

๐ คต คัด คาท คิต คัด คัด คัด คุด คุด
เคต แคต ไคต คอต ควต เคียต เคือต เคือต เคือต

๐ คต คัด คาท คิต คัด คัด คัด คุด คุด
เคต แคต ไคต คอต ควต เคียต เคือต เคือต เคือต

๐ ขต ขัด ขาท ขิต ขัด ขัด ขัด ขุด ขุด
เขต แเขต ไเขต ขอต ขวต เขียต เขือต เขือต เขือต

๐ งต งัด งาท งิต งัด งัด งัด งุด งุด
เงต แงต ไงต งอต งวต เงียต เงือต เงือต เงือต

๐ ชต ชัด ชาท ชิต ชัด ชัด ชัด ชุด ชุด
เชต แเชต ไชต ชอต ชวต เชียต เชือต เชือต เชือต

๐ ชต ชัด ชาท ชิต ชัด ชัด ชัด ชุด ชุด
เชต แเชต ไชต ชอต ชวต เชียต เชือต เชือต เชือต

๐ ฉต ฉัด ฉาท ฉิต ฉัด ฉัด ฉัด ฉุด ฉุด
เฉต แฉต ไฉต ฉอต ฉวต ฉเปียต ฉเหือต ฉเหือต ฉเหือต

๐ ฉต ฉัด ฉาท ฉิต ฉัด ฉัด ฉัด ฉุด ฉุด
เฉต แฉต ไฉต ฉอต ฉวต ฉเปียต ฉเหือต ฉเหือต ฉเหือต

๐ ทต ทัด ทาท ทิต ทัด ทัด ทัด ทุด ทุด
เทต แเทต ไทต ทอต ทวต เทียต เทือต เทือต เทือต

๐ ตต ตัด ตาท ติต ตัด ตัด ตัด ตุด ตุด
เตต แเตต ไทต ตอต ตวต เตเปียต เตเหือต เตเหือต เตเหือต

- ๑ ฅต ฅนั้ ฅนาต ฅนิต ฅนึ่ต ฅนึ่ต ฅนึ่ต ฅนุต ฅนุต
 ฅเนต ฅแนต ฅโนต ฅนอต ฅนวัต ฅเน่ยต ฅเน่ยต ฅเน่ยต ฅเน่ยต
- ๑ ทต ทั้ต ทาต ทิต ทึ่ต ทึ่ต ทึ่ต ทึ่ต ทุต ทุต
 เทต เทต ๑โตต ทอต ทวต ๑เทยต ๑เทยต ๑เทยต ๑เทยต
- ๑ ธต ธั้ต ธาต ธิต ๑ธึ่ต ๑ธึ่ต ๑ธึ่ต ๑ธึ่ต ๑ธุต ๑ธุต
 ๑ธต ๑ธต ๑โตต ๑ธอต ๑ธวต ๑ธึ่ยต ๑ธึ่ยต ๑ธึ่ยต ๑ธึ่ยต
- ๑ ฅต ฅนั้ต ฅนาต ฅนิต ฅนึ่ต ฅนึ่ต ฅนึ่ต ฅนึ่ต ฅนุต ฅนุต
 ฅเนต ฅแนต ๑โนต ฅนอต ฅนวัต ฅเน่ยต ฅเน่ยต ฅเน่ยต ฅเน่ยต
- ๑ พต พั้ต พาต พิต ๑พึ่ต ๑พึ่ต ๑พึ่ต ๑พึ่ต ๑พุต ๑พุต
 ๑เพต ๑เพต ๑โพต ๑พอต ๑พวต ๑เพ่ยต ๑เพ่ยต ๑เพ่ยต ๑เพ่ยต
- ๑ ฟต ฟั้ต ฟาต ฟิต ๑ฟึ่ต ๑ฟึ่ต ๑ฟึ่ต ๑ฟึ่ต ๑ฟุต ๑ฟุต
 ๑เฟต ๑เฟต ๑โฟต ๑ฟอต ๑ฟวต ๑เฟ่ยต ๑เฟ่ยต ๑เฟ่ยต ๑เฟ่ยต
- ๑ ภต ภั้ต ภาต ภิต ๑ภึ่ต ๑ภึ่ต ๑ภึ่ต ๑ภึ่ต ๑ภุต ๑ภุต
 ๑เกต ๑เกต ๑โกต ๑กอต ๑กวต ๑เก่ยต ๑เก่ยต ๑เก่ยต ๑เก่ยต
- ๑ มต มั้ต มาต มิต ๑มึ่ต ๑มึ่ต ๑มึ่ต ๑มึ่ต ๑มุต ๑มุต
 ๑เมต ๑เมต ๑โมต ๑มอต ๑มวต ๑เม่ยต ๑เม่ยต ๑เม่ยต ๑เม่ยต
- ๑ ยต ยั้ต ยาต ยิต ๑ยึ่ต ๑ยึ่ต ๑ยึ่ต ๑ยึ่ต ๑ยุต ๑ยุต
 ๑เยต ๑เยต ๑โยต ๑ยอต ๑ยวต ๑เย่ยต ๑เย่ยต ๑เย่ยต ๑เย่ยต
- ๑ รต ๑รั้ต ๑ราต ๑ริต ๑รึ่ต ๑รึ่ต ๑รึ่ต ๑รึ่ต ๑รุต ๑รุต
 ๑เรต ๑เรต ๑โรต ๑รอต ๑รวต ๑เร่ยต ๑เร่ยต ๑เร่ยต ๑เร่ยต

- ๐ ลต ลັถ ลาด ลิต ลี้ถ ลัถ ลัถ ลุต ลุต
 เลต แลต โลต ลอต ลวต เลียต เลือต เลิต เลอต
 ๐ วต วັถ วาด วิต วี้ถ วัถ วิถ วุต วุต
 เวต แวก โวก วอต ววต เวียต เวือต เวิต เวอต
 ๐ พต พັถ พาด พิต พี้ถ พัถ พัถ พุต พุต
 เพต แปะต โปะต พอต พวต เพียต เพือต เพิต เพอต
 ๐ ฮต ฮັถ ฮาด ฮิต ฮี้ถ ฮัถ ฮัถ ฮุต ฮุต
 เฮต แแฮต โฮต ฮอต ฮวต เฮียต เฮือต เฮิต เฮอต

อักษร ควร จะใช้ สกต ใน แม่ กต ๑๘ อักษร คือ

จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฐ ฑ ฒ ต ท ถ ท ธ ศ ษ ส
 ต่อนี้ไป คำ กลอน สำหรับ อ่าน เทียบ ใน แม่ กต

๐ ยานี้ ๑๑ ๐ ชื่น กต บท อัจฉรรย, เตียง ครั้น ครั้น
 ชื่น เขา หลวง, นก หก ตก รัง รวง, สัตว์ ทั้ง ปวง ง่วง งุน ใจ.

๐ แตน ติน ถิน มนุษย์, เตียง ตั้ง ตุง เพดิง โพลง, ตึก กว้าน
 บ้าน เรือน โรง, โคลง คลอน เคลื่อน เขี่ยน โยน. ๐ บ้าน ชอง
 คลอง เด็ก ไหญ่, บ้าง ตื่น ไฟ ตก ใจ ใจน, ปลูก เพื่อน เทือน
 ตะ โคน, ลูก โลก โผน โทน กัน เอง. ๐ พิณ พาทย์ ระนาด
 ซ้อง, ตะ โพน กลอง ร้อง เปน เพลง, ระฆัง ตั้ง วัง เวง, โหงง
 ห่าง เห่ง เก่ง ก่าง ตั้ง. ๐ ชุน นาง ท่าง ลูก วัง, ท่าน ผู้หญิง

จึงยุทหลัง, พันธะวันคืนตั้งตั้ง, พลึงพลัดตกหกคะเมน.

๑ พระสงฆ์ลงจากกุฏิ, จึงยุทตลุดตมมือแฉว, หลวงซี
หนีหลวงเถร, ลงโคลนเลนแผ่นผาตไผน. ๑ พวกวัด
พลัดเข้าบ้าน, ถ้าน ต่อถ้านชานเซโตน, ต้นไม้ไกวเอน

โอน, ถึง ค่างใจนไผนหกหัน. ๑ พวกผีที่^๕บน^๕ลูก, คิต
จุมกตูกตาพด้น, ชิกชิกระริกกัน, บั้นไม้หันมันเค็ดใจ.
๑ สององค์ทรงสังวาส, โลกธาตุหวาดหวั่นไหว, ๕
นอนอ่อนอกใจ, เตินไม้ได้ให้^๕อาตุร.
จบแม่กต^๕เท่านั้น

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกในแม่ กบ ดังนี้

- ๑ ขบ ขับ ขาบ ขิบ ข็บ ข็ป ข็บ ขุบ ขูบ
 เจบ เจบ ไชบ เจอบ เจวบ เจ็ยบ เจ็อบ เจ็บ เจอบ
- ๒ ขบ ขับ ขาบ ขิบ ข็บ ข็ป ข็บ ขุบ ขูบ
 เจบ เจบ ไชบ เจอบ เจวบ เจ็ยบ เจ็อบ เจ็บ เจอบ
- ๓ ฉบ ฉับ ฉาบ ฉิบ ฉ็บ ฉ็ป ฉ็บ ฉุบ ฉูบ
 ฉอบ ฉอบ ไฉบ ฉอบ ฉวบ ฉ็ยบ ฉ็อบ ฉ็บ ฉอบ
- ๔ ชบ ชับ ชาบ ชิบ ช็บ ช็ป ช็บ ชุบ ชูบ
 เชบ เชบ ไชบ เชอบ เชวบ เช็ยบ เช็อบ เช็บ เชอบ
- ๕ ถบ ถับ ถาบ ถิบ ถ็บ ถ็ป ถ็บ ทุบ ตูบ
 เทบ เทบ ไทบ เทอบ เทวบ เท็ยบ เท็อบ เท็บ เทอบ
- ๖ ผบ ผับ ผาบ ผิบ ผ็บ ผ็ป ผ็บ ผุบ ผูบ
 เมบ เมบ ไผบ เมอบ เมวบ เม็ยบ เม็อบ เม็บ เมอบ
- ๗ ผบ ผับ ผาบ ผิบ ผ็บ ผ็ป ผ็บ ผุบ ผูบ
 เมบ เมบ ไผบ เมอบ เมวบ เม็ยบ เม็อบ เม็บ เมอบ
- ๘ ศบ ศับ ศาบ ศิบ ศ็บ ศ็ป ศ็บ ศุบ ศูบ
 ศอบ ศอบ ไศบ ศอบ ศวบ ศ็ยบ ศ็อบ ศ็บ ศอบ
- ๙ ษบ ษับ ษาบ ษิบ ษ็บ ษ็ป ษ็บ ษุบ ษูบ
 ษอบ ษอบ ไสบ ษอบ ษวบ ษ็ยบ ษ็อบ ษ็บ ษอบ

๐ สบ สับ สาบ สิบ สึบ สึบ สึบ สุก สุข
 เสบ แสบ โสบ สอบ สวบ เสียบ เสื่อม เสิบ เสอบ
 ๐ หบ หับ หาบ หีบ หึบ หึบ หึบ หึบ หุบ หุบ
 เหน เหนบ โหน หอน หวน เหน็บ เหน็บ เหน็บ เหนบ

อักษร กลาง ๙ ตัว แจกในแม่ กบ ดังนี้

๐ กบ กับ กาบ กิบ กึบ กึบ กึบ กุบ กูบ
 เกบ แกบ โกบ กอบ กวบ เกียบ เกือบ เกิบ เกอบ
 ๐ จบ จับ จาบ จิบ จึบ จึบ จึบ จึบ จุบ จูบ
 เจบ แจบ โจบ จอบ จวบ เจียบ เจือบ เจิบ เจอบ
 ๐ ฎบ ฎับ ฎาบ ฎิบ ฎึบ ฎึบ ฎึบ ฎึบ ฎุบ ฎูบ
 ฎเบ ฎเบ ฎเบ ฎอบ ฎวบ ฎเียบ ฎเือบ ฎเิบ ฎเอบ
 ๐ ฏบ ฏับ ฏาบ ฏิบ ฏึบ ฏึบ ฏึบ ฏึบ ฏุบ ฏูบ
 ฏเบ ฏเบ ฏเบ ฏอบ ฏวบ ฏเียบ ฏเือบ ฏเิบ ฏเอบ
 ๐ ตบ ตับ ตาบ ติบ ตึบ ตึบ ตึบ ตึบ ตุบ ตูบ
 เตบ แตบ โตบ ตอบ ตวบ เตียบ เตือบ เติบ เตอบ
 ๐ ตบ ตับ ตาบ ติบ ตึบ ตึบ ตึบ ตึบ ตุบ ตูบ
 เตบ แตบ โตบ ตอบ ตวบ เตียบ เตือบ เติบ เตอบ
 ๐ นบ ^{18/01/565} นับ นาบ นิบ นึบ นึบ นึบ นึบ นุบ นูบ
 เบน แบน โบน นอน นวน เนียบ เนือบ เนิบ เบน

๐ ปบ ปับ ปาบ ปีบ ปึบ ปึบ ปึบ ปุบ ปูบ
เปบ เปบ โปบ ปอบ ปวบ เปียบ เป็อบ เป็บ เป็อบ

๐ อบ อับ อาบ อีบ อึบ อึบ อึบ อูบ อูบ
เอบ แอบ โอบ ออบ อวบ เอียบ เอ็อบ เอ็บ เอ็อบ

อักษรท่า ๒๔ ตัว แจกในแม่ กบ ดังนี้

๐ คบ คับ คาบ คีบ คึบ คึบ คึบ คุบ कुบ
เคบ แคบ ไคบ คอบ ควบ เคียบ เค็อบ เค็บ เค็อบ

๐ คบ คับ คาบ คีบ คึบ คึบ คึบ คุบ कुบ
เคบ แคบ ไคบ คอบ ควบ เคียบ เค็อบ เค็บ เค็อบ

๐ ชบ ชับ ชาบ ชีบ ชึบ ชึบ ชึบ ชุบ चुบ
เชบ แชบ ไชบ ชอบ ชวบ เชียบ เช็อบ เช็บ เช็อบ

๐ งบ งับ गाบ งีบ งึบ งึบ งึบ งูบ गुบ
เงบ แงบ ไงบ งอบ งวบ เงียบ เง็อบ เง็บ เง็อบ

๐ ชบ ชับ ชาบ ชีบ ชึบ ชึบ ชึบ ชุบ चुบ
เชบ แชบ ไชบ ชอบ ชวบ เชียบ เช็อบ เช็บ เช็อบ

๐ ชบ ชับ ชาบ ชีบ ชึบ ชึบ ชึบ ชุบ चुบ
เชบ แชบ ไชบ ชอบ ชวบ เชียบ เช็อบ เช็บ เช็อบ

๐ ฉบ ฉับ ฉาบ ฉีบ ฉึบ ฉึบ ฉึบ ฉุบ चुบ
เฉบ แฉบ ไฉบ ฉอบ ฉวบ ฉียบ ฉ็อบ ฉ็บ ฉ็อบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ
 ฌวบ ฌวบ โฌบ ฌอบ ฌาบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ

๒ ทบ ทับ ทาบ ทิบ ทึบ ทึบ ทึบ ทึบ ทุบ ทุบ
 เทบ เทบ ไทบ ทอบ ทวบ เทียบ เท็บ เท็บ เท็บ เท็บ

๓ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ
 ฌวบ ฌวบ ไฌบ ฌอบ ฌาบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ

๔ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ
 ฌวบ ฌวบ ไฌบ ฌอบ ฌาบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ

๕ ทบ ทับ ทาบ ทิบ ทึบ ทึบ ทึบ ทึบ ทุบ ทุบ
 เทบ เทบ ไทบ ทอบ ทวบ เทียบ เท็บ เท็บ เท็บ เท็บ

๖ ธบ ธับ ธาบ ธิบ ธึบ ธึบ ธึบ ธึบ ฐบ ฐบ
 ฐวบ ฐวบ ไธบ ฐอบ ฐาบ ฐึบ ฐึบ ฐึบ ฐึบ ฑบ ฑบ

๗ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ
 ฌวบ ฌวบ ไฌบ ฌอบ ฌาบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌึบ ฌุบ ฌุบ

๘ พบ พับ พาบ พิบ พึบ พึบ พึบ พึบ พุบ พุบ
 พูบ พูบ ไพบ พอบ พวบ เพียบ เพ็บ เพ็บ เพ็บ เพ็บ

๙ ฟบ ฟับ ฟาบ ฟิบ ฟึบ ฟึบ ฟึบ ฟึบ ฟูบ ฟูบ
 ฟูบ ฟูบ ไฟบ ฟอบ ฟวบ เฟียบ เฟ็บ เฟ็บ เฟ็บ เฟ็บ

๑๐ ภบ ภับ ภาบ ภิบ ภึบ ภึบ ภึบ ภึบ ภูบ ภูบ
 ภูบ ภูบ ไภบ ภอบ ภวบ ภึบ ภึบ ภึบ ภึบ ภูบ ภูบ

- ๑ มบ มับ มาบ มิบ มีบ มืบ มือบ มุบ มูบ
 เมบ เมบ ไมบ มอบ มวบ เมียบ เมือบ เมิบ เมอบ
 ๒ ยบ ยับ ยาบ ยิบ ยีบ ยืบ ยือบ ยุบ ยูบ
 เยบ แยก โยบ ยอบ ยวบ เยียบ เยือบ เยิบ เยอบ
 ๓ รบ รับ ราบ ริบ รีบ รืบ รือบ รุบ รูบ
 เรบ แรบ ไรบ รอบ รวบ เรียบ เรือบ เริบ เรอบ
 ๔ ดบ ดับ ดาบ ดิบ ดีบ ดืบ ดือบ ดุบ ดูบ
 เดบ แดบ โดบ ดอบ ดวบ เดียบ เดือบ เดิบ เดอบ
 ๕ วบ วับ วาบ วิบ วีบ วืบ วือบ วุบ วูบ
 เวบ แวบ ไวบ วอบ ววบ เวียบ เวือบ เวิบ เวอบ
 ๖ พบ พับ ปาบ พิบ พืบ พือบ พุบ พูบ
 เพบ เพบ โปบ พอบ พวบ เพียบ เพือบ เพิบ เพอบ
 ๗ ชบ ชับ ชาบ ชิบ ชีบ ชืบ ชือบ ชุบ ชูบ
 เชบ แชน โชน ชอบ ชวบ เชียบ เชือบ เชิบ เชอบ

อักษร จะใช้สกดในแม่ กบ ๗ อักษร คือ บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ

ต่อไปนี้ คำ กลอน สำหรับ อ่าน เทียบใน แม่ กบ

- ๑ ยานี้ ๑๑ ๑ ชื่น กบ จบ แม่ กต, พระคาบศุขชาคุณท์,
 ฅาศุภรุดชมุต^{๕๕} ภูตสวรรค์ สัตถาวร. ๑ ระวัง หลับ เนตร หนึ่ง,
 เชนของ ค้อ ฟัง ถึง ขร, เหมือนกับ หลับ สนิทนอน, ส่วงวรศีล

อภิญญาณ. ๑ บำเพ็ญตั้งเห็นจบ, พันพิภพจบจักรวาล,
 สวรรค์ชั้น วิมาน, ท่านเห็นแจ้งแห่งโลกา. ๑ เข้า ฉาน
 นานนับเดือน, ไม่เขยื้อนเคลื่อน กายา, จำศีลกิน วาตา,
 เปนผาศุกทุกเดือนปี. ๑ วันนั้นครั้นตื่นไหว, เกิดเหตุใหญ่

ใน ประละพี, ตั้งดูรู้คะตี่, กาลกณี่สี่ประการ. ๑ ประกอบ
 ชอบเปนผิด, กลับ จริตผิดโบราณ, สามัญอันธพาล,
 ฉลาญคน ชึ่ง ถือ สหัยธรรม. ๑ ลูกศิษย์คิดล้างครู, ลูก
 ไม่รู้คุณ พ่อ มัน, ส่อเสียด เบียดเบียดกัน, ล้อบฆ่าฟัน
 คือ ตัณฑ์. ๑ โสภธาก บาบ บ่อ คิต, โจทย์จับ ผิด ฤษยา,

อูระ พระสุธา, บ้วน เปน บำ พ้ำ บค บัง. ๑ บรรดา สามัญ
สัตว์, เกิด วิบัติ บั้ ตติ ปา บัง, ไตรย ยุค ทุกขะ ตะรัง,
สังวัจนะระ อะวะสาน.

จบ แม่ กบ เท่านั้น

ใน แม่ กก, กต, กข, ๓ แม่ นี้ เปน คำ ตาย หง สัน
ผัน ด้วยไม้ ไม้ ไ้ แต่ สำ เนียง แผลก กัน ด้วย เปลี่ยน ทั
กับ ไม้ ตรี ให้ ถึง เกต ตาม หมู่อ อักษร, สูง, กลาง, ต่ำ, ถึง
เปน คำ ตาย ด้วย กัน, ก็มี สำ เนียง ต่าง กัน, เปน สูง, เปน
ต่ำ, ใน ตัว เอง เหมือน อย่าง คำ ใน แม่ กก, ว่า

ถ่ม ซาก	ไอ ชุก	ถู ก ไชก	ลัก ฅก	เขียน ฉาก
หัวเราะ คาก	ศถาน คุก	พูน โคก	ท่อย ชก	ฉุด กระชาก
น้ำ กระฉอก	ทิ้ง ถก	หวาย ถัก	ช่าง ฉาก	โค ถัก
ซ้ำ ชอก	เงื่อน กระเทก	ตาม ทัก	ปลิง ทาก	อึก กระเท็ก
ถา แถก	ถ้อง ถือก	ผัน ผก	เก็บ ผัก	แห้ง ผาก
กระแทก	ทาง เปน เทือก	ชาย พก	หยุด พัก	เสม อ ภาค
ไว้ เปน แฉน	เข้า ผอก	ถัว เปน ผัก	ของ ผาก	ไม้ สัก
บาน แพนก	ยา พอก	ผล แพง พัก	ปู ฟาก	ตาม ชัก
พระ ศก	ซ้ำ ศัก	ฉาศุก	นกก แสก	วา ศอก
น้ำ ไหล ชก	ต้น ชัก	ส่อน ชุก	เสียด แทวก	ทาง เปน ชอก

น้ำหก | ไม้หัก | คั้น หุก } ^{๖๕} ตั้งน เป็น ตัว อย่าง
 จินฮก | หอบฮักๆ | นกฮุก }
 คำที่ใช้ไม่ตรี คือ ^๕ สามก๊ก | ^๕ สี่ก๊ก | ^๖ กูกูกู }
 เสือกก | เสี่ยงตังกก | หนูกูกต้นตะกุก }
 เก๊ก | แก๊ก | จี้กๆ | ร้องจี้กก | เจ๊ก | เสี่ยงจี้ก }
 เขาเกก | ตังแกก | นกจิก | แหนจอก | โจกเจก | เปนโจก }
 เจียก | กระจาก | ตีตอก | ไก่ขันเอ๊ก | โย๊ก | อีอก }
 กวรวเจียก | เข้าตาก | จักตอก | คนเขก | โยก | ออก }
 เขียก | เวอเขือก } ^{๖๕} ตั้งน เป็น ต้น.
 ลำเขียก | กลันเขือก }

ใน แม่ กต, มีคำว่า

เขือกชด | ช้องชัต | ผ่าชาด | วอยชิต | คลองชุต }
 ไม้คต | ลอกคัต | เคียนคาค | สังคิต | มังคุด }
 ช้อนชอด | กบเขียต | ชงฉัตว์ | แต่งชาด | นวยฉุด }
 กิวคอต | ชังเคียต | พุดไม้ชัต | สี่ชาด | จุตชุต }
 ผักกระเฉต | เขาโคต | คตานถัต | สติถัย | ถอนถอต }
 ไชยเชฐ ^{18/03/2557} | ชวงไชตต์ | สายบันทัต | แปตทิต | ทังทอต }

เปน ผด { เพี้ยน ผัด } ผุด ผาด { ทำ ผิด } พัง ผัด
 ไม้ ตะพด { น้ำ พระพิพัฒน์ } พิง พาด { ยา พิษ } พรรณ พืชน์
 คำ ผุด { วัสดุ ผืด } สำ เนียง ผัด { สีส ผัด } วัสดุ ผาด
 วัน พุด { พลอย เพ็ชร } พวก แพทย์ { กุ้ง พัด } พัน พาด
 ของ ผด { คำ สัตย์ } ผน ผาด { ที่ ผด } นัก ผวด
 วิชา ผด { คลื่น ชัด } ผืด ชูด ชาด { เต็ม ชุด } ทรง ชวด
 คัน สี่ เตี้ยด { ประเสริฐ } ผีก หัก { เนิน หาด } โรค หัก
 มาร เที้ยด { ทรง เทริด } จีน ฮัด { อุปฮาด } ฮัด ฮือ
 บัน หวด { คำ ใช้ ไม่ ตริ แม่ กต, ดิ่ง } ก้าต เขิญ { เสือ สะ กือต }
 จัน ฮวด { ร้าย กาจ } สรวม กอด
 ดั่ง บ้อด { คน ชื่อ ฮือต } ถิ่น ดั่ง เขี้ยด } ใน แม่ กบ, มี คำ ว่า
 คับ ปอด { บ่น ออก ๆ } บ่น สะ เขี้ยด }
 ขอบ { ใต้ ขับ } ผ่า เข้ม ขาบ { คัน ขอบ } ถิ่น ขับ { เบ็ด ถอบ }
 จุด คบ { บังคับ } จว เข้ คาบ { รอบ คอบ } กำ ขับ { กระทบ }
 ถึง ถับ { สดุด } ผ่า แถบ { ประสบ } พัน สับ { คำ ศัพท์ }
 ลำ ทับ { เทียน ถูป } จวน แทบ { เขา ขบ } ซ้อน ขับ { มี ทวิ พัย }
 ต้อง สถาป { นัย ครบ สิบ } เจ็บ แสบ { บัก เสียบ }
 ซึม ขาบ { เลือดไหล ซิบ ๆ } กิน แซบ { เจ็บ เขียบ }
 ห้วย หุบ { คำ ใช้ ไม่ ตริ แม่ กบ, ดิ่ง } หอย จีบ แจง { ใ้ เจียบ }
 จว เข้ ขับ { ปลาไหล จุบ } ผัก กระเจียบ

ร้อง ปีบ เปิบ | ดอกไม้ ปีบ บำบ | ร้อง อีบ.
 เปิบเข้า | ต้น ปีบ

๐ อักษรต่ำที่มีตัว ห, นำในแม่ กก, กต, กบ, นี้
 ก็มีสำเนียงต่าง กัน กับ อักษรต่ำ ตาม ธรรมชาติ, ดัง คำว่า
 ผม หงอก | ไร่ เหงือก | เจ็บ หงอต | ทำ ปาก หงับ |
 เพราะไม่ งอก | นก เงือก | เจ้า ๆ งอต ๆ | อ้า ปาก งับ |
 ลาย กระหนก | น้ำหนัก | เหนียวหนัก | ผักหนอก | ใบหนาด |
 พัด ขน นก | สำนัก | รู้สำนัก | ภายนอก | ไชยนาท |
 เควา นวด | ถอน ตั้ง หนีบ | แซ่หมัก | พลุ หมายก |
 หมอ นวด | คำนับ | ลาว จำ มัก | ของ มาก |
 สรวม หมวก | สุนัข หมัด | กำหมัด | แห่ง หมายก |
 เถา มวก | ไซ้ มัด | ผูก มัด | นอ ระมาต |
 กระหมุด กระหมัด | หลาว หมุด | คสถาน หมอบ | ถ้วย หยก |
 มีด มิติ | ตัก มุด | หมาย หมอบ | ผ้า ยก |
 ความ หยาก | โหยกเหยก | เย้า หยอก | ย้อย หยด | น้ำ หยัด |
 ทุกข์ หยาก | โหยกเยก | หนาม หยอก | มียศ | เยียดยัด |
 น้ำ หยาด | ไม่ หยุด | ยา หยอด | ไม่มีที่เหยียด | อ่อน หยับ |
 มารยาตร์ | ยงยุทธ์ | อย่าง หยอด | ยัด เยียด | ยุด ยับ |

คำ หยาบ } ยก หยิบ } ใช้ ย้ำ หยวบ ๆ } จึง หวัด } ขึ้น หรบ ๆ }
 ปลิว ยาบ } แตะ ยิบ ๆ } ไหว ยวบ } จาวัด } พดรบ }
 สำหรับ } ดิน อีหรบ } ทอ หลัก } ทำ หลาก ๆ } กระ โหลก }
 สำหรับ } ไตร รอบ } ฉก หลัก } ฉุด หลาก } มี ใน โลก }
 หลอน หลอก } ตา หลือก } ปลา หลก } อยู่ หลัด ๆ } ประ หลาด }
 ปอก ลอก } คาว เลือก } หย่อน ลก } ปาก ลัด } ปู ลาด }
 เบ้า หลอด } หลัก หลบ } นอน หลับ } เช็ด หลาบ } ว้าย หลวก }
 เล็ด ลอด } เขียน ลบ } ความ ลับ } ลำ ลาบ } บาง หลวก }
 เปนหวัด } ไหวหวาด } หวดหวัด } ตั้งนี้ เปน ต้น จัต คำ เสียง
 แวงวัด } เขียนวาด } ขี้วัด }

ต่าง ๆ เปน คู่ กัน ใน แม่ กก, กต, กบ, พอ เปน ที่ สังกะย เป็น
 ตัว อย่าง เท่านั้น.

๑) อนึ่ง คำ ใน แม่ กก, กต, กบ, อักษร ต่ำ ไม่มี ตัว ห, นำ
 เพราะ จะ ผิด จาก คำ เดิม ใน ภาษา มคธ, แต่ อ่าน สำเนียง
 เหมือน ตัว ห, นำ หน้า ตู ๆ คำ ว่า, กนก, ดิถก, ประ โยค,
 ประ มาท, ข่า มาคย์, ประ โยชน์, อนาคต, อนาคต, กากนิก, ออกนิฐ.

๒) แล คำ ที่ อักษร กลาง อยู่ ข้าง หน้า เสียง อักษร กลาง กบ
 ออก ไป, เปน เหมือน กับ สำเนียง ห, นำ นั้น ก็มี อยู่ หลาย คำ
 แต่ มัก มา แต่ คำ แผลง ไตย มาก.

บัญญัติ	เสร็จ	ตรี	จรัส	ตรวจ	ปราบ
บัญญัติ	สำเร็จ	คำรัส	จำรัส	คำตรวจ	นำปราบ
เกิด	ตรี	บวค	ชค	สวด	ตรี
กำเนิด	คำรัส	ผนวค	ชนค	สำรวค	คำรัส
การปราบ อ่วม อว้อย	เป็นต้น.				

๑ ที่ แผลง ออก, อักษร กต่าง, แต่สำเนียงไม่
เป็น ท, น่าคงเป็นเสียง อักษร ทำ อยู่ นั้น, ก็เหมือน คำว่า

ปราศ | อจ |
นำปราศ | อำนจ | } เช่น นี้ เป็นต้น.

อักษร สูง ๑๑ ตัว แจกใน แม่ กม ดังนี้

๑ ขม ข้ม ขาม ขิม ขั้ม ขั้ม ขั้ม ขุม ขูม

เขม เข้ม ไชม ขอม ขวม เข้ม เข้ม เข้ม เขอม

๑ ขม ข้ม ขาม ขิม ขั้ม ขั้ม ขั้ม ขุม ขูม

เขม เข้ม ไชม ขอม ขวม เข้ม เข้ม เข้ม เขอม

๑ นม น้ม นาม นิม นั้ม นั้ม นั้ม นุม นูม

นม น้ม ไนม นอม นวม เน้ม เน้ม เน้ม เนอม

- ๐ รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม
- รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม รุ้ม
- ๐ ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม
- ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม ถม
- ๐ ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม
- ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม ผม
- ๐ ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม
- ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม ผ้ม
- ๐ คม คม คม คม คม คม คม คม คม คม
- คม คม คม คม คม คม คม คม คม คม คม
- ๐ ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม
- ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม
- ๐ สม สม สม สม สม สม สม สม สม สม
- สม สม สม สม สม สม สม สม สม สม
- ๐ หม หม หม หม หม หม หม หม หม หม
- หม หม หม หม หม หม หม หม หม หม

นี่ ด้วยไม้ ตัวหนึ่ง เป็น ๓ คำ ดังนี้

- ๐ ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม
- ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม
- ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม ชม

๑. ชม ชุ่ม เชม แชม ไชม ขอม
 ๒. ช่ม ชุ่ม เข่ม แห่ม ไห่ม ข่อม
 ๓. ชั่ม ชุ่ม เข้ม แห้ม ไห้ม ข้อม
 ๔. ชวม เขียม เขื่อม เขิม เขอม
 ๕. ชว่ม เขี่ยม เขื่อม เข้ม เข่อม
 ๖. ชั่วม เขี่ยม เขื่อม เข้ม เข่อม

ยังมีอีก ๑๐ อักษร ดังนี้ อย่างนี้ เหมือนกัน

อักษร กต่าง ๙ ตัว แจกใน แม่ กม ดังนี้

- ๑. กม กัม กาม กิม กีม กิม กิม กุม กูม
 เกม แกม ไกม กอม กวม เกียม เกื่อม เกิม เกอม
- ๒. จม จัม จาม จิม จีม จิม จิม จุม จูม
 เจม แจม ไจอม จอม จวม เจียม เจื่อม เจิม เจอม
- ๓. ฎม ฎัม ฎาม ฎิม ฎีม ฎิม ฎิม ฎุม ฎูม
 แฎม แฎม ไฎม ฎอม ฎวม ฎี่ยม ฎื่อม ฎิม ฎอม
- ๔. ฏม ฏัม ฏาม ฏิม ฏีม ฏิม ฏิม ฏุม ฏูม
 แฏม แฏม ไฏม ฏอม ฏวม ฏี่ยม ฏื่อม ฏิม ฏอม
- ๕. ตม ตัม ตาม ติม ตีม ติม ติม ตุม ตูม
 เตม เตม ไตม ตอม ตวม เตียม เตื่อม เติม เตอม

◎ ตม ต้ม ตาม ติม ต้ม ต้ม ต้ม ตุม ตูม
 เตม เตม ไทม ทอม ตวม เตียน เตียม เต็ม เตอม
 ◎ บม บ้ม บาม บิม บ้ม บ้ม บ้ม บุม บูม
 เบน เบน โบรม บอม บวม เบียม เบียม เบิม เบน
 ◎ ปม ป้ม ปาม ปิม ป้ม ป้ม ป้ม ป้ม ปุ่ม ปูม
 เปม เปม โปม ปอม ปวม เปียม เปียม เปิม เปอม
 ◎ อม อ้ม อาม อิม อ้ม อ้ม อ้ม อุม อูม
 เอม เอม โอม ออม อวม เอียม เอียม เอิม เอม

ผันด้วยไม้ ๒, ๒๗+ ตัวหนึ่งเป็น ๕ คำ ดังนี้

ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้าม ก้าม ก้าม

◎ กม ก้ม ก้ม ก้ม ก้าม ก้าม

ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม

ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม

ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม

ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม ก้ม

แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม แก้ม

แกม แก้ม ๒๕๖๕ แกม แก้ม โกม โก้ม

ก๋อม ก๋อม ก๋อม ก๋วม ก๋วม ก๋วม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม
 กอม ก่อม กวม ก่วม เก๋ยม เก๋ยม
 เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม
 เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม เก๋ยม
 ยังอีก ๘ อักษรนี้ อย่างนี้เหมือนกัน

อักษรต่ำ ๒๔ ตัว แจกใน แม่ กม ดังนี้

- ๑ คม คัม คาม คิม คัม คัม คัม คุม คุม
- เคม แคม ไคม คอม ความ เคี่ยม เคื่อม เคิม เคอม
- ๒ คม คัม คาม คิม คัม คัม คัม คุม คุม
- เคม แคม ไคม คอม ความ เคี่ยม เคื่อม เคิม เคอม
- ๓ ชม ชัม ชาม ชิม ชัม ชัม ชัม ชุม ชุม
- เชม แชม ไชม ชอม ชวม เชี่ยม เชื่อม เชิม เชอม
- ๔ กม กัม กาม กิม กัม กัม กัม กุม กุม
- เกม แกรม ไกรม กอม กวม เก๋ยม เก๋ยม เกิม เกอม
- ๕ ชม ชัม ชาม ชิม ชัม ชัม ชัม ชุม ชุม
- เชม แชม ไชม ชอม ชวม เชี่ยม เชื่อม เชิม เชอม
- ๖ ชม ชัม ชาม ชิม ชัม ชัม ชัม ชุม ชุม
- เชม แชม ไชม ชอม ชวม เชี่ยม เชื่อม เชิม เชอม

๑ ฌม ฌัม ฌาม ฌิม ฌิม ฌิม ฌิม ฌุม ฌุม
 ฌม ฌม ไฌม ฌอม ฌวม ฌี่ยม ฌียม ฌิม ฌอม

๑ ญม ญัม ญาม ญิม ญิม ญิม ญิม ญุม ญุม
 ญม ญม ไญม ญอม ญวม ญี่ยม ญียม ญิม ญอม

๑ ฑม ฑัม ฑาม ฑิม ฑิม ฑิม ฑิม ฑุม ฑุม
 ฑม ฑม ไฑม ฑอม ฑวม ฑี่ยม ฑียม ฑิม ฑอม

๑ ฒม ฒัม ฒาม ฒิม ฒิม ฒิม ฒิม ฒุม ฒุม
 ฒม ฒม ไฒม ฒอม ฒวม ฒี่ยม ฒียม ฒิม ฒอม

๑ ณม ณัม ณาม ณิม ณิม ณิม ณิม ณุม ณุม
 ณม ณม ไณม ณอม ณวม ณี่ยม ณียม ณิม ณอม

๑ ฑม ฑัม ฑาม ฑิม ฑิม ฑิม ฑิม ฑุม ฑุม
 ฑม ฑม ไฑม ฑอม ฑวม ฑี่ยม ฑียม ฑิม ฑอม

๑ ฐม ฐัม ฐาม ฐิม ฐิม ฐิม ฐิม ฐุม ฐุม
 ฐม ฐม ไฐม ฐอม ฐวม ฐี่ยม ฐียม ฐิม ฐอม

๑ ณม ณัม ณาม ณิม ณิม ณิม ณิม ณุม ณุม
 ณม ณม ไณม ณอม ณวม ณี่ยม ณียม ณิม ณอม

๑ ฬม ฬัม ฬาม ฬิม ฬิม ฬิม ฬิม ฬุม ฬุม
 ฬม ฬม ไฬม ฬอม ฬวม ฬี่ยม ฬียม ฬิม ฬอม

๑ ฬม ฬัม ฬาม ฬิม ฬิม ฬิม ฬิม ฬุม ฬุม
 ฬม ฬม ไฬม ฬอม ฬวม ฬี่ยม ฬียม ฬิม ฬอม

๑ กบ กั้ม กาม กิม กั้ม กั้ม กั้ม กั้ม กุม กูม
 เกม แกม ไกม กอม กวม เกี่ยม เกื่อม เก้ม เกอม
 ๒ มม มั้ม มาม มิ้ม มั้ม มั้ม มั้ม มุม มูม
 เมม เม้ม ไมม มอม มวม เมี่ยม เมื่อม เม้ม เมอม
 ๓ ยม ยั้ม ยาม ยิม ยั้ม ยั้ม ยั้ม ยุม ยูม
 เยม แยม ไยม ยอม ยวม เยี่ยม เยื่อม เย้ม เยอม
 ๔ รม รั้ม ราม रि้ม रि้ม रि้ม रि้ม รุม รูม
 เรม แรม ไรม รอม รวม เรี่ยม เรื่อม เร้ม เรอม
 ๕ ตม ตั้ม ตาม ติม ตั้ม ตั้ม ตั้ม ตุม ตูม
 เตม เต้ม ไทม ตอม ตวม เตี่ยม เตื่อม เต้ม เตอม
 ๖ วม วั้ม วาม วิ้ม วิ้ม วิ้ม วิ้ม วุม วูม
 เวม แวม ไวม วอม ววม เวี่ยม เวื่อม เว้ม เวอม
 ๗ พม พั้ม พาม พิ้ม พิ้ม พิ้ม พิ้ม พุม พูม
 เพม แพม โพม พอม พวม เพี่ยม เพื่อม เพ้ม เพอม
 ๘ ชม ชั้ม ชาม ชิ้ม ชิ้ม ชิ้ม ชิ้ม ชุม ชูม
 เชม แשמ ไชม ชอม ชวม เชี่ยม เชื่อม เช้ม เชอม

ผันด้วยไม้ ๒ ตัว หนึ่งเป็น ๓ คำ ดังนี้

๑ คม คั้ม คั้ม คั้ม คัม คาม ค้ำม คิม คั้ม คั้ม คั้ม
 คั้ม คั้ม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม

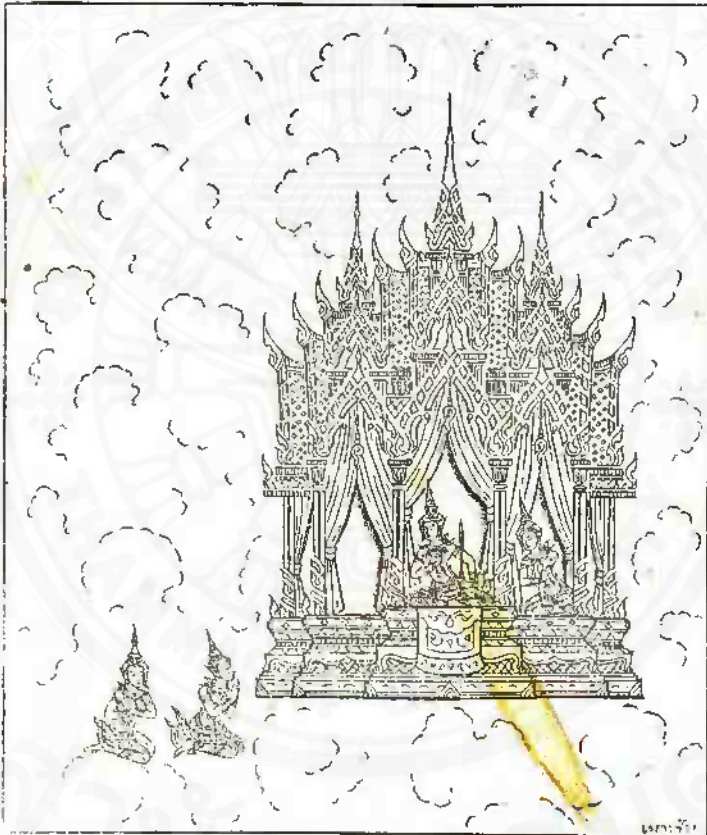
คัม คัม คัม คัม คุม คุ่ม คุม คุ่ม เคม เค็ม
 คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม เคม
 แคม แค้ม โคม ไค้ม คอม ค้อม ควม ค่วม เคี่ยม เคี่ยม
 แค้ม ไค้ม ค้อม ค่วม ค่วม เคี่ยม
 เค่อม เค่อม เค็ม เค็ม เคม เค็ม
 เค่อม เค็ม เค่อม

ยังอีก ๒๓ อักษร ดังนี้ อย่างนี้เหมือนกัน

๑ ใน แม่ กม, ใช้ตัว ม, สกตตัว เดี่ยว, นฤคหิตสกตได้บ้าง เหมือน อย่าง คำว่า ประชู่, ชุ่น, เจ้า จุพล, เป็นต้น. ต่อ นี้ไป คำ กลอน สำหรับ อ่าน เทียบ ใน แม่ กม,

- ๑ ฉบับ ๑๖ ๑ ขึ้น กม สมเด็จ จอม อารย, เห็นต ภูบาล, ผู้ผ่าน พาราสาวัตถี, ขอตกลง เล่ห์เส้น, กลอกกลับ อีบัว, บัวจึง ล่มจมไป. ๑ ประโยชน์จะ ไปรดกวนในข, นิ่งนั่งตั้งใจ, เลื่อมใส สำเร็จเมตตา. ๑ เปล่งเสียงเพียงพิณอินทรา, บอกรัชมรณา, คงมาวันหนึ่ง ถึงตน. ๑ เบี้ยพ เบี้ยคเสียด ส่อชื่อชน, บาบ กำม้นำตน, ไปทนทุกชั้นนับ กัป กัลป์.
- ๑ เมตตาก รุณสามัญ, จะได้ ไปสวรรค์, เป็นสุขทุกวันพรษา.
- ๑ สมบัติดีดี มนุษย์ คุรุธา, กลอกกลับ อีบัว, เทวา สมบัติ

ชี้ขาด. ๑ สุขเกษมเปรมปรี วิมาน, อิมหน้าตำราญ, ศฤงฆาร
 ห้อมล้อมพร้อมเพรียง. ๑ กระจับปี่สี่ช่อท้อเสียง, ชับว่า
 จำเรียง, ตำเนียงนางพ้าน่าฟัง. ๑ เศษะพระกศัตหนหลัง,

สิ่งใดใจหวัง, ได้ตั้งมุ่งมาตร์ปราถนา. ๑ จริงนะประตักสีก,
 สวตมณฑ์ภาวนา, เบื้องหน้าจะได้ไปสวรรค์. ๑ จบเทศน์เสรีจ
 คำว่าพรรณ, พระองค์ทรงธรรม, ต้นต้นเมฆาคลาโคด.

18/03/2565

จบ แม่ กม, เท่านั้น

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกในแม่ เกย ดังนี้

๐ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขี้ว ขี้ย ขี้ย
 ขุย ขูย เขว แหว ไทย ขอย ขวย เขี้ยว เข็ย
 เข็ย เข็ยะ เข็อ เข็อะ เขอ เขอะ ขัว ขิวัว เขะ
 แหะ ไทะ เขาะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

๐ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขี้ว ขี้ย ขี้ย
 ขุย ขูย เขว แหว ไทย ขอย ขวย เขี้ยว เข็ย
 เข็ย เข็ยะ เข็อ เข็อะ เขอ เขอะ ขัว ขิวัว เขะ
 แหะ ไทะ เขาะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

๐ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขี้ว ขี้ย ขี้ย
 ขุย ขูย เขว แหว ไทย ขอย ขวย เขี้ยว เข็ย
 เข็ย เข็ยะ เข็อ เข็อะ เขอ เขอะ ขัว ขิวัว เขะ
 แหะ ไทะ เขาะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

๐ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขี้ว ขี้ย ขี้ย
 ขุย ขูย เขว แหว ไทย ขอย ขวย เขี้ยว เข็ย
 เข็ย เข็ยะ เข็อ เข็อะ เขอ เขอะ ขัว ขิวัว เขะ
 แหะ ไทะ เขาะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

๐ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขี้ว ขี้ย ขี้ย
 ขุย ขูย เขว แหว ไทย ขอย ขวย เขี้ยว เข็ย
 เข็ย เข็ยะ^{๕๖๕}เข็อ เข็อะ เขอ เขอะ ขัว ขิวัว เขะ
 แหะ ไทะ เขาะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

๑) ฝอย, ฝอยย, ฝาย ฝาว ฝิว ฝัว ฝึย ฝึย
 ฝูย ฝูย ฝเว ฝเว ฝโยย ฝอย ฝวย ฝ็ยว ฝ็ยย
 ฝ็ย ฝ็ยะ ฝ็อ ฝ็อะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ ฝโอะ ฝោះ ฝอ ฝ่อ ฝ้อ ฝัย ฝ้อ

๒) ฝอย, ฝอยย, ฝาย ฝาว ฝิว ฝัว ฝึย ฝึย
 ฝูย ฝูย ฝเว ฝเว ฝโยย ฝอย ฝวย ฝ็ยว ฝ็ยย
 ฝ็ย ฝ็ยะ ฝ็อ ฝ็อะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ ฝโอะ ฝោះ ฝอ ฝ่อ ฝ้อ ฝัย ฝ้อ

๓) ฝอย, ฝอยย, ฝาย ฝาว ฝิว ฝัว ฝึย ฝึย
 ฝูย ฝูย ฝเว ฝเว ฝโยย ฝอย ฝวย ฝ็ยว ฝ็ยย
 ฝ็ย ฝ็ยะ ฝ็อ ฝ็อะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ ฝโอะ ฝោះ ฝอ ฝ่อ ฝ้อ ฝัย ฝ้อ

๔) ฝอย, ฝอยย, ฝาย ฝาว ฝิว ฝัว ฝึย ฝึย
 ฝูย ฝูย ฝเว ฝเว ฝโยย ฝอย ฝวย ฝ็ยว ฝ็ยย
 ฝ็ย ฝ็ยะ ฝ็อ ฝ็อะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ ฝโอะ ฝោះ ฝอ ฝ่อ ฝ้อ ฝัย ฝ้อ

๕) ฝอย, ฝอยย, ฝาย ฝาว ฝิว ฝัว ฝึย ฝึย
 ฝูย ฝูย ฝเว ฝเว ฝโยย ฝอย ฝวย ฝ็ยว ฝ็ยย
 ฝ็ย ฝ็ยะ ฝ็อ ฝ็อะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ ฝโอะ ฝោះ ฝอ ฝ่อ ฝ้อ ฝัย ฝ้อ

๑ เหยย, เหยย, หาย หาว หิว หิว หี้ย หี้ย
 หย หย เหว แหว ไหย หอย หวย เหี่ยว เหี่ยว
 เหยย เหยยะ เหยอ เหยอะ เหยอ เหยอะ หั่ว หั่วะ เหย
 แหว ไหวะ เหวะ หอ ห้อ ห้อ หี้ย ห้อ

อักษรสูงแม่เกย, ผันด้วยไม้ โดยยกแต่ตัวทมิฬัญชะนี้
 คำสั้น เป็นคำตาย ๘ คำ, คือ เหยยะ, เหยอะ, เหยอะ, หั่วะ, เหย,
 แหวะ, ไหวะ, เหวะ, นอกนั้นผันอักษรตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้

๑ เหยย เหยย หาย หาว หิว หิว หี้ย หี้ย
 เหยย เหยย หาย หาว หิว หิว หี้ย หี้ย
 เหยย เหยย หาย หาว หิว หิว หี้ย หี้ย
 หย หย เหว แหว ไหย หอย หวย
 หย หย เหว แหว ไหย หอย หวย
 หย หย เหว แหว ไหย หอย หวย
 เหยย เหยย เหยย เหยยะ เหยอ เหยอะ เหยอ เหยอะ
 เหยย เหยย เหยย เหยอ เหยอ
 เหยย เหยย เหยย เหยอ เหยอ
 หั่ว หั่วะ เหย แหวะ ไหวะ เหวะ หอ ห้อ ห้อ
 หั่ว ห้อ ห้อ ห้อ ห้อ ห้อ
 ห่อ ห่อ ห่อ

๑๘/๐๓/๒๕๖๕

ยัง อีก ๑๐ อักษร ผัน อย่าง นี้ เหมือน กัน

๐ เทย, เทยย, ทาย ทาว ทิว ทิว ติย ติย
 ทย ทย เหว แหว ไทย ทอย ทวย เตี้ยว เต็ย
 เต็ย เต็ยะ เตื่อ เตื่อะ เทย เทยะ ทั้ว ทั้วะ เทยะ
 แทะ ไทะ เทยะ ทอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัย ทัย

๐ เทย, เทยย, ทาย ทาว ทิว ทิว ติย ติย
 ทย ทย เหว แหว ไทย ทอย ทวย เตี้ยว เต็ย
 เต็ย เต็ยะ เตื่อ เตื่อะ เทย เทยะ ทั้ว ทั้วะ เทยะ
 แทะ ไทะ เทยะ ทอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัย ทัย

๐ เวย, เวยย, นายน นาว นิว นิว นัย นัย
 วย วย เหว แหว ไวย นอย นวย เนี้ยว เน็ย
 เน็ย เน็ยะ เนื่อ เนื่อะ เวย เวยะ นั้ว นั้วะ เวยะ
 แวะ ไวะ เวยะ นอ นัอ นัอ นัอ นัอ นัย นัย

๐ เปย, เปยย, ปาย ปาว ปิว ปิว ปัย ปัย
 พาย พาย เหว แหว ไพาย ปอย ปวย เปี้ยว เป็ย
 เป็ย เป็ยะ เปื่อ เปื่อะ เปย เปยะ ปั้ว ปั้วะ เปยะ
 แปะ ไปะ เปยะ ปอ ปัอ ปัอ ปัอ ปัอ ปัย ปัย

๐ เขย, เขยย, ขาย ขาว ขิว ขิว ติย ติย
 ทย ทย เหว แหว ไทย ทอย ทวย เตี้ยว เต็ย
 เต็ย เต็ยะ ๒/256๕ เตื่อ เตื่อะ เขย เขยยะ ทั้ว ทั้วะ เขยยะ
 แทะ ไทะ เขยยะ ทอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัอ ทัย ทัย

ก๋อ ก็อ กั๋อ กั๋อ กั๋อ กั๋อ

เกะ แกะ โกะ เกาะ กอ ก้อ กั๋อ กั๋อ
กั๋อ กั๋อ กั๋อ
กั๋อ กั๋อ

ยังอีก ๘ อักษร ผนัง อย่างนี้ เหมือนกัน

อักษรต่ำ ๒๔ ตัว แจกใน แม่ เกย, ตั้งนี้

๑ เคย, เคยย, คาย คาว คิว คิว คัย คัย
คย คย เหว แหว ไคย คอย ควย เคียว เคื่อย
เคีย เคียะ เคือ เคือะ เคอ เคอะ คัว คัวะ เคะ
แคะ โคะ เคะ คอ ค้อ คั๋อ คั๋อ คั๋อ

๒ เคย, เคยย, คาย คาว คิว คิว คัย คัย
คย คย เหว แหว ไคย คอย ควย เคียว เคื่อย
เคีย เคียะ เคือ เคือะ เคอ เคอะ คัว คัวะ เคะ
แคะ โคะ เคะ คอ ค้อ คั๋อ คั๋อ คั๋อ

๓ เขย, เขอย, ขาย ขาว ขิว ขิว ขัย ขัย
ขย ขย เหว แหว ไขย ขอย ขวย เขียว เขื่อย
เขีย เขียะ เขือ เขือะ เขอ เขอะ ขัว ขัวะ เขะ
แหว ไหว ๒๕๖๕ เหวะ ขอ ข้อ ขั๋อ ขั๋อ ขั๋อ

◎ ងេ, ងេឈ, ងាយ ងារ ងិរ ង័រ ង័ម ង័ម
 ងុម ងុម ងេរ ងេរ ងៃម ងឈ ងាយ ងើរ ងើម
 ងើម ងើម៖ ងើរ ងើរ៖ ងេរ ងេរ៖ ង័រ ង័រ៖ ងេ៖
 ងេ៖ ងៃ៖ ងោ៖ ងរ ង័រ ង័រ ង័ម ង័រ

◎ ឆេ, ឆេឈ, ឆាយ ឆារ ឆិរ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័ម
 ឆុម ឆុម ឆេរ ឆេរ ឆៃម ឆឈ ឆាយ ឆើរ ឆើម
 ឆើម ឆើម៖ ឆើរ ឆើរ៖ ឆេរ ឆេរ៖ ឆ័រ ឆ័រ៖ ឆេ៖
 ឆេ៖ ឆៃ៖ ឆោ៖ ឆរ ឆ័រ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័រ

◎ ចេ, ចេឈ, ចាយ ចារ ចិរ ច័រ ច័ម ច័ម
 ចុម ចុម ចេរ ចេរ ចៃម ចឈ ចាយ ចើរ ចើម
 ចើម ចើម៖ ចើរ ចើរ៖ ចេរ ចេរ៖ ច័រ ច័រ៖ ចេ៖
 ចេ៖ ចៃ៖ ចោ៖ ចរ ច័រ ច័រ ច័ម ច័រ

◎ ឆេ, ឆេឈ, ឆាយ ឆារ ឆិរ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័ម
 ឆុម ឆុម ឆេរ ឆេរ ឆៃម ឆឈ ឆាយ ឆើរ ឆើម
 ឆើម ឆើម៖ ឆើរ ឆើរ៖ ឆេរ ឆេរ៖ ឆ័រ ឆ័រ៖ ឆេ៖
 ឆេ៖ ឆៃ៖ ឆោ៖ ឆរ ឆ័រ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័រ

◎ ឆេ, ឆេឈ, ឆាយ ឆារ ឆិរ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័ម
 ឆុម ឆុម ឆេរ ឆេរ ឆៃម ឆឈ ឆាយ ឆើរ ឆើម
 ឆើម ឆើម៖ ឆើរ ឆើរ៖ ឆេរ ឆេរ៖ ឆ័រ ឆ័រ៖ ឆេ៖
 ឆេ៖ ឆៃ៖ ឆោ៖ ឆរ ឆ័រ ឆ័រ ឆ័ម ឆ័រ

๑. เทย, เทอย, ทาย ทาว ทิว ทัว ทัย ทัย
 ทุย ทุย เทว เทว ไทย ทอย ทวย เที้ยว เที้ยว
 เทย เทยะ เทือ เทือะ เทอ เทือะ ทัว ทัวะ เทะ
 เทะ ไทะ เทาะ ทอ ท้อ ท้อ ทัย ท้อ

๒. เฌย, เฌอย, ฉาย ฉาว ฉิว ฉัว ฉัย ฉัย
 ฉุย ฉุย เฌว เฌว ไฌย ฉอย ฉวย เฌี้ยว เฌี้ยว
 เฌย เฌยะ เฌือ เฌือะ เฌอ เฌือะ ฉัว ฉัวะ เฌะ
 เฌะ ไฌะ เฌาะ ฉอ ฉ้อ ฉ้อ ฉัย ฉ้อ

๓. เนย, เนอย, นาย นาว นิว นัว นัย นัย
 นุย นุย เนว เนว ไนย นอย นวย เนี้ยว เนี้ยว
 เนย เนยะ เนือ เนือะ เนอ เนือะ นัว นัวะ เนะ
 เนะ ไนะ เนาะ นอ น้อ น้อ นัย น้อ

๔. เทย, เทอย, ทาย ทาว ทิว ทัว ทัย ทัย
 ทุย ทุย เทว เทว ไทย ทอย ทวย เที้ยว เที้ยว
 เทย เทยะ เทือ เทือะ เทอ เทือะ ทัว ทัวะ เทะ
 เทะ ไทะ เทาะ ทอ ท้อ ท้อ ทัย ท้อ

๕. เชย, เชอย, ฉาย ฉาว ฉิว ฉัว ฉัย ฉัย
 ฉุย ฉุย เชว เชว ไชย ฉอย ฉวย เชี้ยว เชี้ยว
 เชย เชยะ เชือ เชือะ เชอ เชือะ ฉัว ฉัวะ เชะ
 เชะ ไชยะ เชาะ ฉอ ฉ้อ ฉ้อ ฉัย ฉ้อ

๑ เนย, เนอຍ, นาย นาว นัว น้อย นัย นี่ย
 นุย นุย เนว แนว โนย นอย นวย เนี้ยว เนื้อย
 เนี้ย เนี้ยะ - เนื้อ เนื้อะ เนอ เนอะ นัว นัวะ เนะ
 เนะ โนะ เนาะ นอ น้อ น้อย นัย นื้อ

๒ เพย, เพอຍ, พาย พาว พิ้ว พิ้ว พี้ย พี้ย
 พุย พุย เพว แพว โปย พอย พวย เพี้ยว เพื้อย
 เพี้ย เพี้ยะ - เพื่อ เพื้อะ เพอ เพอะ พัว พัวะ เพะ
 เพะ โปะ เพาะ พอ ป้อ พ้อ พี้ย พื่อ

๓ เพ้ย, เพอຍ, ฟาย ฟาว ฟิ้ว ฟิ้ว ฟี้ย ฟี้ย
 ฟุย ฟุย เฟว แฟว โฟย ฟอย ฟวย เฟี้ยว เฟื้อย
 เฟี้ย เฟี้ยะ - เฟื่อ เฟื้อะ เฟอ เฟอะ ฟัว ฟัวะ เฟะ
 เฟะ โฟะ เฟาะ ฟอ ฟ้อ ฟ้อ ฟี้ย ฟื่อ

๔ เกย, เกอຍ, ภาย ภาว ภูว ภูว ภูย ภูย
 ภูย ภูย เกว แกว โภย ภอย ภวย เกี้ยว เกื้อย
 เกี้ย เกี้ยะ - เกื่อ เกื้อะ เกอ เกอะ ภูว ภูวะ เกะ
 เกะ โภะ เกาะ ภูอ ภู้อ ภู้อ ภูย ภูื่อ

๕ เมย, เมอຍ, มาย มาว มิว มิว มัย มัย
 มุย มุย เมว แเมว โมย มอย มวย เมี้ยว เมื้อย
 เมี้ย เมี้ยะ - เมื่อ เมื้อะ เมอ เมอะ มัว มัวะ เมะ
 เมะ โม่ เมาะ มอ ม้อ ม้อ มัย มื่อ

๑๑ เยบ, เยบย, ยาบ ยาว ยิว ยัว ย็บ ย็ย
 ยุย ยุย เยว แยว โยย ยอย ยวย เยี้ยว เย็ย
 เย็ย เย็ยะ เยื่อ เยื่อะ เยอ เยอะ ยัว ยัวะ เยะ
 แยะ โยะ เยาะ ยอ ย่อ ย้อ ยัย ย็ย

๑๒ เวบ, เวบย, วาบ วาว วิว วิ้ว วิ็บ วิ็ย
 วุย วุย เวว แหว ไวย วอย ววย เวี้ยว เว็ย
 เว็ย เว็ยะ เวื่อ เวื่อะ เวอ เวอะ วิ้ว วิ้วะ เวะ
 แวะ โวะ เวาะ วอ ว่อ ว้อ วิัย วิ็ย

๑๓ เดบ, เดบย, ดาบ ดาว ดิว ดิ้ว ด็บ ด็ย
 ดุย ดุย เดว แดว ไดย ดอย ดวย เดี้ยว เด็ย
 เด็ย เด็ยะ เดื่อ เดื่อะ เดอ เดอะ ดิ้ว ดิ้วะ เดะ
 แดะ โดะ เดาะ ดอ ด่อ ด้อ ดัย ด็ย

๑๔ เวบ, เวบย, วาบ วาว วิว วิ้ว วิ็บ วิ็ย
 วุย วุย เวว แหว ไวย วอย ววย เวี้ยว เว็ย
 เว็ย เว็ยะ เวื่อ เวื่อะ เวอ เวอะ วิ้ว วิ้วะ เวะ
 แวะ โวะ เวาะ วอ ว่อ ว้อ วิัย วิ็ย

๑๕ เพบ, เพบย, พาบ พาว พิ้ว พิ้ว พิ็บ พิ็ย
 พุย พุย เพว แพว โพาย พอย พวย เพี้ยว เพ็ย
 เพ็ย เพ็ยะ เพื่อ เพื่อะ เพอ เพอะ พิ้ว พิ้วะ เพะ
 แพะ โพะ เพาะ พอ พ่อ พ้อ พิัย พิ็ย

คว คว ควะ เคะ แคะ โคะ เคะ คอ ค้อ

คว

ค้อ

คย คย คอ คอ

คย

คอ

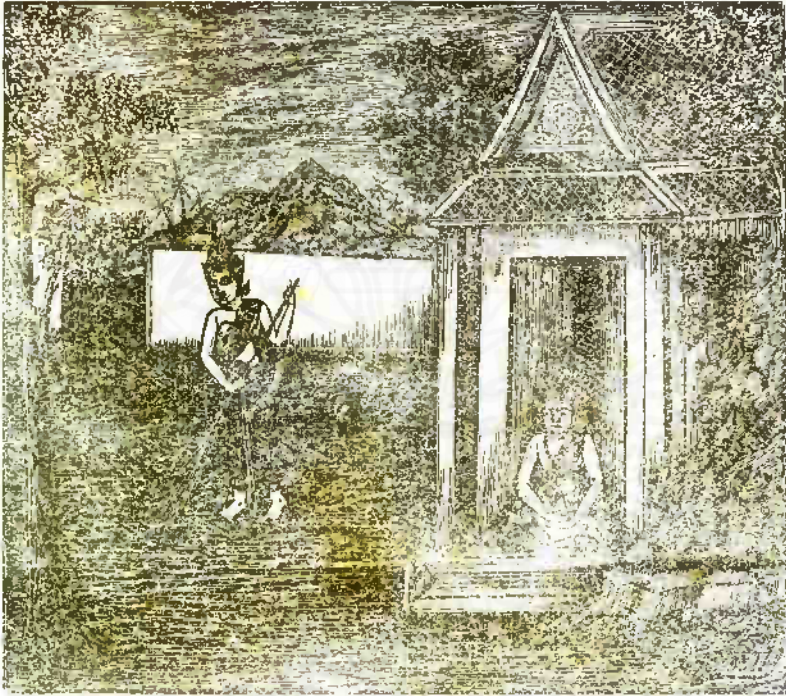
ยังมีอีก ๒๓ อักษร ดังนี้ อย่างนี้เหมือนกัน

๑ แม่เกย, ซึ่งแจกมานี้ก็เป็นแบบอย่างหนึ่ง, ยังมีอีกแบบหนึ่งนั่นมีนฤคหิต, แทน มอ, แทนงอ, และมี รอ หัน, ออกสำเนียงแม่กม, แม่เกย, คือ กุ, กรวม, กรร, อยู่ข้างท้ายดังนี้

๑ เกย, เกอย, กาย กาว กิว กีย กีย กุย กุย เกว แกว ไกย กอย กวย เกี้ยว เกือบ เกีย เกียะ เกือ เกือะ เกอ เกือะ กัว กัวะ เคะ แคะ โคะ เคะ กู กรวม กรร กอ ก้อ ก้อ กัย ก้อ แจก ดังนี้ทุก อักษร ทั้ง ๓ หมู่ตัวไป

ต่อไปนี้ คำ กลอน สำหรับ อ่าน เที่ยง ใน แม่ เกย
๑ ฉบับ ๑๖ ๑ ชั้นเกยเคยกล่าวทั่วไทย, พังพรรณน้ำใจ, เลื่อมใสศรัทธากล้าหาญ. ๑ เห็นไภยในขันธสันดาน, ตัดหัวบ่วงมาร, สำราญสำเร็จเมตตา. ๑ สององค์ทรงหนังพยักษิษา, จิตจับกลีบชะงู, รักษาดีคือฤกษ์. ๑ เข้าคำทำ

กัจจพิณ, กอญกฤษฏ์ อคค, เป็นที่บูชาถาวร. ๑ ประดิษฐาน
 ที่บรรจ้สุวรรณ, เอนองค์ลงนอน, เหนือชอนเขนยเกยเคี้ยว.
 ๑ คำเข้าเขากรวดกวาดเตียน, เหนือยยากพากเพียร,

เวียนธรรมบำเพ็ญเคร่งครั้น. ๑ สำเร็จเสร็จได้ไปสวรรค์,
 เสวยสุขทุกวัน, นานนับก็ใกล้โพธิ์พุทธันดร. ๑ ภูมราการุญ
 ฤทธ, ไร่หวังสั่งสอน, เต็กสอนอันเยาว์เล่าเรียน, ก ข
 ก กา ว่าเวียน, หนนุ้ยค้อยเพียร, อานเขินผสมกม เกย.
 ๑ ระวังตัวกลัวครุหนุเฮย, ไม้เรียวเจียวเหวย, กุเคยเข็ด
 หลาบขวานเขี้ยว. ๑ หน้หวดปอดสลับแปลบเสียว, หยิก

ซ้ำซ้ำเขี้ยว, อย่าเขี้ยวเล่นหลงจงจำ. ๑ บอกรู้ให้ทราบ
บาปกรรม, เรียงเรียบเทียบท่า, แนะนำให้เจ้าเขาบุญ, เศษ
พระมหากาญ, ใครเห็นเป็นคุณ, แบ่งบุญให้เราเจ้าเอย.

คำตายใน แม่ เกย

อักษรสูง, กับ อักษรต่ำ, เสียงต่าง กันดังนี้

เทียบ	ทะแหมะ	ชะ	เท่า	นี้	เถอะ	ปี	เถาะ	หัก	ตั้ง	เมาะ
พวก	จัน	แคะ	ทำ	เถอะ	เทอะ	ปุ่น	กะ	เมาะ	ปลุก	เมาะ
เมาะ	แฉะ	เทียบ	แสะ	สู้บ	เมาะ	หัว	เราะ	แหะ		
เสียง	แพะ	เอา	เสียม	ชะ	น้ำ	เมาะ	ไป	สิ	แสะ	

๑ อักษรต่ำ ที่มีตัว ห, นำขึ้นเป็นเสียงสูง, เป็นคำตาย
ใน แม่ เกย, เสียงต่าง กัน, กับ อักษรต่ำ ตาม ปกติ ดังนี้

ชวาน	เมาะ	พุด	กะ	แหนะ	เอา	ไป	แหมะ	ไว้	งาม	แหมะ
ผล	เมาะ	ช่วย	นำ	แนะ	เอา	ไป	แมะ	ไว้	เมาะ	เมาะ
เคี้ยว	เหยอะ	ทำ	ห่า	แหยะ	เอา	น้ำ	เหยอะ	หัว	เราะ	แหะ
ห่า	เออะ	แยก	แยะ	เขี้ย	เมาะ	ถั่ว	ระ			
จิ่ง	เมาะ	ทำ	เหาะ	แหะ	เปาะ	เหาะ	ผ่า	แหะ		
ถั่ว	เราะ	เทียบ	เต็ม	แคะ	ลอด	เมาะ	เวียน	แคะ		

ดังนี้ เป็น ต้น เป็น ตัวอย่าง, คำตาย อักษร กลาง ต่าง กัน,

ด้วยไม^๗ ๆ คำ ว่า

อาแป๊ะ	} ร้องเอ๊ะ	} เป็น คั้น.
อแป๊ะ		

คำที่ท่านนักปราชญ์ให้ ไช ๗๗ คอ

กุศล	ว่า บุญ	พิเศศ	ว่า แปลก ตื่นัก
คาบศ	ว่า ฤๅษี	ไพศาช	ว่า เตือน ทก
ทศ	ว่า สิบ	พิศม์	ว่า พิศมิ่ง เป็น ต้น
ปศิวา		ภิศก	ว่า รตน น้ำลง
ปศัจ	ว่า อสุรกาย	ยศ	ว่า ยศธนา คักดี
ประกาศ	ว่า สำแดง	วิศมี	ว่า รุ่ง เรือง
ประเทศ	ว่า ที่	ศอ คอ	บอก พวก ศอ คอ
ศาลา	ว่า โรง อาไศรย	ศุทธธา	
ศาโรช	ว่า ถอบอง เกสร	โศก	ว่า เศร้าใจ
ศิวาจารย์	ว่า อาจารย์ เกษม	เศิก	ว่า เศริศไป
ศิริ	ว่า ศรี แสง	ศัทรู	ว่า บ้างจามิตร
ศิขร	ว่า หงอนว่า ชง่อน	ศรพิธา	ว่า เชื่อใน บุญ
ศวี	ว่า ผิว พรรณ	โศทร	ว่า ช้อง หู
ศุติ	ว่า พระ อิศวร	เศรมฐิ	ว่า คน มี ทรัพย์ มาก
ศัพศ	ว่า ๑๑๖๕	ศัพท	ว่า เสียง
ศศิขร	ว่า ดวง จันทร์	ศีล	ว่า ศีล

คำ ที่ ท่าน นักปราชญ์ให้ ใช้ ศอ คอ

ศฤงฆาร	ว่า ทรพัย นริจวาร์	ศุข	ว่า ความ ศุข สบาย
อาศรวไพโกษย	ว่า อาสะวะ สิ้น	อากาศ	ว่า เวหา
ศักดิ์	ว่า ยศ ศักดิ์	อาศรม	ว่า กุฎี
ศุก	ว่า งาม ว่า ตี	อัสวา	ว่า ม้า

๑ ข้ำ ขอ ประกอบ อักษร แดลง, สรวพากย์ ว่าที่,
 นานา วุโตะไทย วจ้, นาม ศัพท์ เสรีจ การ.

ศ

- ๑ ไพศาช ศิวร พิเศศ, แด ศัพท์ ศิวรธา,
- ศัตรุ แด ศุข ศุทธธา, ศรวไพโกษย รัศมี.
- ๑ อาศรม ศิล ปศิวา, ศร โสทรท เศษฐี,
- อากาศ พิศม์ ศุล์, ยศ ศักดิ์ อัสวา.
- ๑ โสพศ พิเศศ แด บีสัจ, แด กุศล ศาลา,
- เคิก ศรี ศรบง แด ศิวา, ทศ ศุก ศฤงฆาร.
- ๑ ศาโรช โสก แด ประเทศ, ศศิวร ประภาศ มาร,
- ศอ คอ นี้ ปราชญ์ผู้ ชำนาญ, ธ ประกอบ ณ ว่าที่.

คำ ที่ ท่าน นักปราชญ์ให้ ใช้ ษอ บอ

กษัตริย์	ว่า เปน โหญ่ ใน เขตร์ แทน	ภิกษุ	ว่า คน บวช
กฤษณ	ว่า เปน ชื่อ กษัตริย์	ภุษา	ว่า ฝ้า

คำที่ ท่าน นักปราชญ์ ไท ไช้ ษอ บอ

เกษ	ว่า ฌม	มหิษ	ว่า มเหสี
เขษม	ว่า ศุข สบาย	มหิษ	ว่า เป็นใหญ่
จักษุ	ว่า ตา	ยักษ	ว่า ยักษ์ กิน คน เป็น
โทษ	ว่า โทษ ผิด	ฤษี	ว่า ตาบศ
มนุษย์	ว่า คน	รัษ	ว่า รักใคร่
บุษบา	ว่า ดอกไม้	รากษษ	ว่า ผู้เสีย
บุษยา	ว่า ชาว	ฤษ	ว่า ดาว ชน มา
บุรุษ	ว่า ผู้ชาย	ษตรี	ว่า นาง
บั๊กษี	ว่า นก	โธภาษ	ว่า สว่าง
พฤกษา	ว่า ต้นไม้	อักษร	ว่า ตัว ทนงส์

ษ

- ๑ บุษยา แล กฤษณ แล ฤษ, เขษม กษตรีษ ษตรี,
- โธภาษ จักษุ มหิษ, รัษ โทษ ฤษา.
- ๑ อักษร รากษษ แล ยักษ, แล เกษ บุษบา,
- พฤกษา ฤษี บุรุษ มา, นุษย์ ภิกษุ เหาะ ทรรษ.
- ๑ บักษี มหิษ แล ผู้ ปราชญ์, ษ ก็ ผูก เป็น เชอง ฉันท์,
- สิบ สี่ นาม คือ วรรณ, ตติลล โดย หมายถึง.
- ๑ สบ ศัพท์ กล่าว นิยมไว้, บมิตลลศ บมิตลล คลลล,
- เพื่อให้ มหาชน ทงหลาย, ผู้ จะ อ่าน จะ เขียน ตาม.

๐ สอ ดอ และ ศอ คอ อัก ขอ บอ, ประกาศ ทั้งสาม,
 พิเศษ จำแนก ลักษณะ นาม, ประเภท ภาษา.
 คำ ที่ ท่าน นักปราชญ์ ให้ ใช้ สอ ดอ.

เกษตร	ว่า เกสร ดอกไม้	สนม	ว่า นาง ใน
สรรพคุณ	ว่า รุ้ ทั้งปวง	สมาธิ	ว่า จิต รมัน
โกศุมภ์	ว่า ดอกไม้	สมาคม	ว่า คบ หา กัน
กุสติก	ว่า ชั้น กุสติก	สมรรถ	
ทวีส	ว่า ตำรัส ว่า พุต	สมุท	ว่า ทะเล หลวง
ประเสวชฐ	ว่า เลิศ ถ้ำ	สมร	ว่า ที่ รบ พุ่ง
ปราสาท	ว่า เรือน ยอด	เสมอ	ว่า เท่า กัน
พัสดุ	ว่า ของ	สละ	ว่า ละ เลี่ย
แพศย์	ว่า หมอ ยา	สถยณ	ว่า สว่าง
นมัสการ	ว่า น้อม ไหว้	สวัสติ	ว่า สวัสติ มงคล
สอ ดอ บอ ก พว ก สอ ดอ		เสวต	ว่า สี ขาว
สาคร	ว่า แม่น้ำ ว่า น้ำ	เสวย รมย์	ว่า เสพย์ ที่ ยินดี
สารถิ	ว่า นาย รถ	สวรค์	ว่า สุคติ
สาธ	ว่า ดี	สหสัมพันธ์	ว่า มี ความ พันธ์ หนึ่ง
สี่ปราช	ว่า ราชนสี่หิมัยัญญา	สงกรานต์	ว่า ่าง ไป
สุรา	ว่า น้ำ เหล้า	สงฆ์	ว่า พระ สงฆ์
สุรสีทธี	ว่า สุรา เรือง ยิ่ง	สงสาร	ว่า ที่ วง เวียน

คำที่ ท่าน นักปราชญ์ ให้ ใช้ สอ สอ

สุรางค์	ว่า นาง เทวดา	สังหาร	ว่า ฆาตญ์
สุภาพ	ว่า สุภาพ ไม่เย่อหยิ่ง	สังข์	ว่า สังข์ เป็นชาติ หอย
สุริย	ว่า ดวงอาทิตย์	สังข์	ว่า คน ฮาวี
โสภ	ว่า งาม	สังข์	ว่า ความจริง
เสาร์	ว่า วัน ๗	สังข์	ว่า ตัว เตี้ยรฉาน
ศุภ	ว่า นิ่ง อยู่	สังข์	ว่า พระ ธรรม
ศุภ	ว่า ตรีบ พง	สังข์	ว่า คัมภีร์
เสด็จ	ว่า ท่าน ว่าไป	สังข์	ว่า หนาว
สถาน	ว่า ที่ ของ ตัว	สังข์	ว่า แล้ว
สนุก	ว่า ความ รื่น เริง	สังข์	ว่า การ แล้ว
โส	ว่า สาย ว่า เส้น	สังข์	ว่า สมควร
สรรพ	ว่า รู้ สิ่ง ทั้ง ปวง	สังข์	ว่า มี ฤทธิ์ พร้อม
สรรพ	ว่า ทั้ง ปวง	สังข์	ว่า เป็น คู่ สูง ยิ่ง
สิน	ว่า ทรัพย์	สังข์	ว่า เต็ม พร้อม
สุนทร	ว่า กล่า ว ดี	สังข์	ว่า ของ ความ ถึง พร้อม
แสน	ว่า แสน เป็น สิบหมื่น	สังข์	ว่า มี ฤทธิ์ พร้อม
สข	ว่า พบ	สังข์	ว่า หญิง งาม
สปีปะ	ว่า งู	สังข์	ว่า หญิง แพศยา

- ๑ สรรพเพชญ์ สัทธรรม แด่ สงฆ์, ประเสวฐู แก่นสาว,
- ตบ ตูทร ตดับ นิ แด่ สังกหาว, แด่ แพสย สัตยา.
- ๑ ไกสุภภัก เกสร สมบัติ, แด่ สวสัทธิโสภภา,
- เสาว สุริย สวรรค์ แด่ สุวา, สุรสิทธิ สมภาร.
- ๑ สมเด็จพระสังฆนายก เสด็จ, สี่ที่ปราศ สงกวานต์,
- สมฤทธิ สมานิ ตบ สถาน, สุภาพ สุนทร.
- ๑ สมบูรณ์สาคร แด่ สนิ, ชุ สมุทธ สม สมร,
- สารภี สมรรต แด่ สดอน, แด่ ทวีต สดะ สมาคม,
- เสร็จ เสด็จ สังฆ พัสตุ, ศุสิต เสวก เสวย รมย์,
- ปราสาท สาท สัตว์ สัม, นัก นิศา ฆ สงสาร.
- ๑ แสน สนุก สุรางค์ สาว สนม, แด่ ศุสดี สดคนมัสการ,
- สอ สอ ทั้งปวง บริหาร, ประเภท นานา.

๑ คำ, พระ ภริภักขิต ท้าย อมรา, ทั่น เฮย,

กลอน, ท่าน รัง รงนา, แนะไว้,

สอน, พวก ตรุณ ทา, รก ร่า, เรียน เฮย,

เด็ก, ขยา ตู หมิ่น ให้, เร่ง รู้ ดู จำ.

๑ ^{18๕๗}อันที่นี้ ข้า ขอ กล่าว, ให้ เนื่อง เรื่อง ราว, วิถี นับ

ศัพท์ สังขยา. ๑ เด็ก เขย เจ้า ึง คึกษา, ทำหรับ นับ าว, ึง

วัฏระทุทนต์. ๑ ทำสองหนเป็นสิบตัว, สิบสองหนนี้,
 ว่ายี่สิบ อย่าสงไสย. ๑ สิบสามหนเป็นต้นไป, ท่าน
 เรียกชื่อไว้, สามสิบสี่สิบตามกัน. ๑ สิบสิบหนเป็น
 ร้อยพด้น, สิบร้อยเป็นพัน, สิบพันเป็นหมื่นหนึ่งนา.
 ๑ สิบหมื่นเป็นแสนหนึ่งหนา, สิบแสนท่านว่า, เป็น
 ล้านหนึ่งพึงจำไว้. ๑ สิบล้านนี้เป็นโกฏิไซริ, ร้อย
 แสนโกฏิไป, เป็นปะโกฏิหนึ่งตามมี. ๑ ร้อยแสน
 ปะโกฏินี้, เป็นโกฏิปะโกฏิ, พึ่งกำหนดอย่าคลาศคลา.
 ๑ ร้อยแสนโกฏิปะโกฏิหนา, ท่านเรียกชื่อมา, ว่า
 เป็นนะหุตหนึ่งไป. ๑ ร้อยแสนนะหุตนี้ไซริ, ท่าน
 เรียกชื่อไว้, ว่าเป็นนินนะหุตนา. ๑ ร้อยแสนนินนะหุต
 หนา, ได้นามตามมา, ว่าอะโฆภินีหนึ่งมี. ๑ ร้อย
 แสนอะโฆภินี, ได้นามตามมี, ว่าพินธุอินหนึ่งนา.
 ๑ ร้อยแสนพินธุอินหนึ่งหนา, ท่านเรียกกันมา, ว่า
 อัพพุทพึ่งจำไว้. ๑ ร้อยแสนอัพพุทไซริ, ได้นามตาม
 ใต้, ว่านิรพพุทหนึ่งนา. ๑ ร้อยแสนนิรพพุทหนา,
 ท่านเรียกชื่อมา, ว่าอะหะหะตามมี. ๑ ร้อยแสน
 อะหะหะนี้, มีนามตามที่, ว่าอะพะพะหนึ่งนา. ๑ ร้อย
 แสนอะพะพะนินหนา, ท่านเรียกกันมา, ว่าอะฏะฏะ
 ตามมี. ๑ ร้อยแสนอะฏะฏะนี้, มีนามตามที่, ว่า

โสคันติกะ หนึ่งนา. ๑ ร้อย แสน โสคันติกะ หนา, ท่าน
 เรียก ชื่อว่า, เปน กมุท อัน หนึ่งไป. ๑ ร้อย แสน กมุท
 นั้น ไชร์, มีนาม ตาม ไชร์, ว่า บุณฑริก หนึ่งแน่. ๑ ร้อย
 แสน บุณฑริก แท้, ท่าน เรียก กัน แด, ว่า เปน ปทุม หนึ่ง
 ไป. ๑ ร้อย แสน ปทุม นั้น ไชร์, ท่าน ตั้ง ชื่อไว้, ว่า
 กระถานะ อัน หนึ่งนา. ๑ ร้อย แสน กระถานะ นั้น หนา, ท่าน
 เรียก กัน มา, ว่า มหา กระถานะ หนึ่งไป. ๑ ร้อย แสน
 มหา กระถานะ นั้น ไชร์, เปน อะสง ไชย, คือ เหลือ จะ นับ
 พรรณา. ๑ อนึ่ง ลำดับ ที่ นับ มา, ผิด จาก เทศนา, ของ
 พระ ชิโน วาที. ๑ ลำดับ เทศนา ดังนี้, นิรพพุทมี, แล้ว
 อะพะพะ, อะฆะฆะมา. ๑ อะหะหะ, กะมุทา, โสคันติกะ,
 แล้ว อุปปะตะ บุณฑริก นี้, ปทุมะกระถานะ ตาม ที่, จึง รู้
 วิถี, แล้ว สังกะธ กำนด แด. ๑ แต่ ร้อย ถึง โกฎี้ นี้ แท้,
 เอา สิบ คุณ แน่, เว้ง รู้ หนา อย่า หลง ใหล, แต่ โกฎี้ ถึง
 อะสง ไชย, เอา ร้อย แสน ไชร์, เว้ง คุณ เข้า อย่า ถ่ม แด,
 อนึ่ง โสค นับ มี สาม แท้, นับ ด้วย วัด แด, ด้วย ดวง ด้วย
 ช้าง เปน ตาม. ๑ โยชน หนึ่ง สี่ ร้อย เส้น ตาม, เส้น หนึ่ง
 โดย ความ, ยี่สิบ วา อย่า สง ไสย, วา หนึ่ง สี่ ศอก บอก
 ไว้, ศอก หนึ่ง ท่าน ไชร์, สอง คืบ ไชร์ ตาม มี มา. ๑ คืบ
 หนึ่ง สิบสอง นิ้ว หนา, นิ้ว หนึ่ง ท่าน ว่า, สี่ กระเบียด จง

จำเอา. ๑ กระเบียดหนึ่งสองเมล็ดเข้า, เมล็ดเข้าหนึ่ง
 เล้า, แปดตัวหาจรูรา. ๑ ตัวหาหนึ่งนั้นท่านว่า,
 แปดไขหาหนา, ไขหาหนึ่งแปดเส้นผม. ๑ เส้นผม
 หนึ่งนั้นนิยมน, แปดขุดต้ม, ขุดหนึ่งแปดอณูนา. ๑ อณู
 หนึ่งพึงรูหนา, ท่านใช้กันมา, ว่าแปดปริมาณแล.
 ๑ หนึ่งนานับโตยกวางแท้, ยึดบวาแล, ยาวยึดบวา
 เปนไร. ๑ ถ้าโตยกวางห้าวาไป, ยาวเส้นหนึ่งไขว้,
 เปนงานหนึ่งพึงจดจำ. ๑ สิ่งงานท่านประสมทำ, เปน
 ไรหนึ่งกำ, ทนตไว้ให้ติดตั้งว่ามา. ๑ ไม่นำกว้างศอก
 หนึ่งหนา, ยาวสิบหกวา, เปนยกหนึ่งพึงจำไว้. ๑ นับ
 ด้วยวัดอย่างนี้ไขว้, นับด้วยดวงไป, จงนับใช้ตั้งนี้นา.
 ๑ เข้าเกวียนหนึ่งนั้นท่านว่า, ห้าตะด้อมหนา, ตะด้อม
 หนึ่งยึดสิบสี่. ๑ สี่หนึ่งยึดสิบทนานซัด, ทนานหนึ่ง
 สังกัด, สองจึงออนจงจำไว้. ๑ จึงออนหนึ่งสี่กำมือโต,
 กำมือหนึ่งไขว้, สี่ใจมือตามมีมา. ๑ ใจมือหนึ่งนั้น
 ท่านว่า, ร้อยเมล็ดเข้าหนา, นับด้วยดวงเพียงนี้แล.
 ๑ ทองภาราหนึ่งแท้, ยึดสิบตุลแน่, ตุลหนึ่งยึดสิบชั่งนา.
 ๑ ชั่งหนึ่งยึดสิบตำลึงหนา, ตำลึงหนึ่งวา, สิบบาทถ้วน
 จงจำไว้. ๑ บาทหนึ่งสี่สลึงไทย, สลึงหนึ่งท่านใช้,
 สองเพียงจงจำไว้มา, เพียงหนึ่งนั้นสี่ไพหนา, ไพหนึ่ง

ท่านว่า, สองกล่าจงจำไว้. ๑ กล่าหนึ่ง สองกล่อม
 ตามใช้, กล่อมหนึ่งลงไป, สองเมล็ดเข้าตามมีมา.
 ๑ อันนั้นบัก้วยซ้งหนา, จงเร่งศึกษา, เปนสามประการ
 วิถี. ๑ หนึ่งโศกบีตามซ็อมมี, อยู่สิบสองปี, นับชวดเป
 ต้นไปนา. ๑ ปีชวดชื่อเปนหนูหนา, ปีฉลุโคนา, ปี
 ขานเปนเสือกั้วไพร. ๑ ปีเถาะเปนกระท่ายไชร, มะโรง
 งูใหญ่, มะเส็งงูเล็กแลนา. ๑ มะเมียเปนซ็อมมิงม้า,
 มะแมแพะหนา, วอกว่าสิง, ระกาไก่. ๑ จอสุนัขช,

กุนหมูไชร, สิบสองปีได้, โดนนิยมตั้งกล่าวมา. ๑ ปี
 หนึ่งสิบสองเดือนหนา, สิบสามบ้างวา, นับเดือนห้าเป
 ต้นไป. ๑ แล้วเดือนหกเดือนเจ็ดไชร, เดือนแปดเก้าไป,
 เดือนสิบเดือนสิบเอ็ดมา. ๑ เดือนสิบสองเดือนอ้ายหนา,
 เดือนยี่สามมา, เดือนสี่เปนสิบสองไป. ๑ ปีไชชะริกะมาศ
 ไล่, เดือนเข้าอีกไชร, บันั้นสิบสามเดือนนา. ๑ เดือน
 หนึ่งสิบสองบักษหนา, คือข้างชันมา, ข้างแรมเปนสอง
 บักษไป. ๑ ข้างชันสิบห้าวันได้, ข้างแรมท่านใช้, สิบห้า
 สิบสี่วันบ้าง. ๑ เดือนโตเปนเดือนขาดค่าง, ข้างแรม
 ท่านวาง, สิบสี่วันตามวิไสย. ๑ เพราะตั้งนี้เดือนถ้วน
 ได้, วันสามสิบไป, เดือนขาดยี่สิบเก้าวัน. ๑ เดือนหก
 ถ้วนเดือนห้าวัน, เปนเดือนขาดพลัน. ทั้งสิบสองเดือน

เปลี่ยนไป. ๑ จึงมีเดือนถ้วนหกเดือนไต, เดือนขาดเล่า
 ไซร์, ก็ได้หกเดือนเหมือนกัน. ๑ ถ้ามีอะธิกะมาศนั้น,
 เดือนแปดสองขึ้น, เดือนถ้วนจึงเป็นเจ็ดนา. ๑ วันมี
 ชื่อเจ็ดวันหนา, วันอาทิตย์มา, วันจันทร์, วันอังคารนี้.
 ๑ วันพุธ, วันพฤหัสบดี, วันศุกร์ศักดิ์ศรี, วันเสาร์,
 ครบเสาร์เจ็ดวัน. กลางวัน กลางคืนควบกัน. ท่านนับ
 เป็นวัน, หนึ่งควรจะได้ใจจำ. วันหนึ่งนั้น แดะยามย่ำ,
 กลางวันท่านกำ, หนตไว้ว่าสี่ยามมี. ๑ กลางคืนก็นับ
 ยามสี่, วันกับราตรี, จึงเป็นแดะยามตามใช้. ๑ ยาม
 หนึ่งตามนาฬิกาไซร์, นาฬิกาท่านใช้, กลางวันท่านเรียก
 ว่าโมงนา. ๑ กลางคืนเรียกว่าทุ่มหนา, นาฬิกาหนึ่ง
 รา, ได้สิบบาทท่านบอกไว้, บาทหนึ่งสี่นาทไทย, นาท
 หนึ่งไต, สิบห้าเพ็ชชะนาท, เพ็ชชะนาทหนึ่งนี้, หกปราวณ
 ด้วยดี. ปราวณหนึ่งสิบอักษรไซร์. ๑ ปีหนึ่งนับวันไต,
 สามร้อยวันไป, กับห้าสิบสี่วันวาร. ๑ ปีไตท่านเพิ่ม
 วันกาล, เป็นอะธิกะวาร, เพิ่มเข้าอีกวันหนึ่งนา. ๑ ปี
 นี้วันสามร้อยหนา, กับห้าสิบห้าวัน, ตามที่โลกยิน
 ยต, ถ้าปีมีอะธิกะมาศบน, เดือนแปดสองหน. ปีนี้มี
 วันมาก ๑๘๐๓/๒๖๕ ๑ นับวันได้สามร้อยหนา, กับแปดสิบห้า
 วันยิ่ง, ตามโหรนิยมไว้. ๑ อนึ่งฤกษ์มีสามไซร์, คือเหมันต์

ไป, คิมหันต์, วัสสทานะนา. ๑ เดือนสิบสองแต่แรมมา,
เดือนสี่เพ็ญหนา, สี่เดือนนี้ชื่อเหมันต์. ๑ แต่แรมเดือน
สี่จันวัน, เพ็ญเดือนแปดนั้น, สี่เดือนนี้คิมหันต์หนา.
๑ แรมคำหนึ่งเดือนแปดมา, ถึงเพ็ญวาราว, ะทิจิกระมาศ
จรรู. ๑ สี่เดือนถ้วนวัสสทานะฤตุ, แบบโหรเป็นครู, ว่า
ตามสะคีโคจร. ๑ ทิศแปดบันโดยนามกร, คือทิศบูรพ์
ก่อน, เป็นทิศตวันออกนา. ๑ แล้วอากาศนัยทิศา, ทักษิณ
นั้นนา, เป็นทิศข้างใต้ตามมี. ๑ แล้วต่อไปทิศหรัตี, จึง
ประจิมนี้, เป็นทิศตวันตกนา. ๑ แล้วจึงทิศพายัพมา,
ทิศอุตรวา, เป็นทิศด้านเหนือจงจำ. ๑ แล้วจึงทิศอิสาน
ล่ำ, เหนียกให้แม่นยำ, บันทิศแปดทิศคงตรง.

อิสาน	บูรพ์	อากาศนัย
อุตร	ทิศ	ทักษิณ
พายัพ	ประจิม	หรัตี

๑๐๕

๑	๑๓	๒๕	๖๑	๑๐๑	๑๐๐๐๐๐
๒	๑๔	๓๐	๗๐	๑๐๒	๑๐๐๐๐๐๐
๓	๑๕	๓๑	๗๑	๑๐๓	๑๐๐๐๐๐๐๐
๔	๑๖	๓๒	๘๐	๑๐๔	
๕	๑๗	๓๓	๘๑	๑๐๕	นับตั้งแต่สูญ.
๖	๑๘	๓๔	๙๐	๑๐๖	<u>ข้างท้ายไปตั้งนี้.</u>
๗	๑๙	๓๕	๙๑	๑๐๗	หน่วย, สิบ,
๘	๒๐	๔๐	๙๒	๑๐๘	ร้อย, พัน,
๙	๒๑	๔๑	๙๓	๑๐๙	หมื่น, แสน,
๑๐	๒๒	๕๐	๙๔	๑๑๐	ล้าน, โกฏิ.
๑๑	๒๓	๕๑	๙๕	๑๐๐๐	
๑๒	๒๔	๖๐	๑๐๐	๑๐๐๐๐	

๑ แต่ร้อย ถึงโกฏิใช้
 โกฏิทราบ อสงไขย สูญ
 ร้อย แสน เร่งคุณ กุล
 ลักษณะนี้

สิบ คุณ
 เหล่านี้
 เกิด พ่อ
 ชองให้ปราชญ์เห็น

เปน ซึ้ง ตั่ง ทำตั้ง สาม บาท สอง ตตั้ง เฟื่อง สองไฟ

๑ ทำตั้ง บน เฟื่อง อยู่,
บาท ใต้ บน ตตั้ง ตรา,
ไฟ ต่าง ซึ้ง บน กา,
๑๘/๐๓/๒๕๖๕
ต้น ครุ ตาม ครุ ข้าย,

หน กา, น่านา,
ครุ ข้าย,
บน อยู่, กลาง นา,
ยัก ใช้ เรือน เงิน.

ชัน

ณ วัน ๑ ๆ ๕ เดือน

ณ วัน ๒ ๆ ๕ เดือน

แรม

เพน วัน อาทิตย์
จันทร์

เดือน ทำ

ชัน
แรม

คำ หนึ่ง

๑ วาง วัน นั้น นำ เส้น,
เดือน อยู่ สุด สาย ปลาย,
ข้าง ชัน อยู่ ยอด สาย,
แรม คำ ก่า ไต้ ไชร์,

โดย ทหมาย,
เปลี่ยน ไร่,
ยื่น หย่า, ชงน แส,
สี่ น แบบ แผน.

๑ ไม้ มลาย ลักษณ ชี,
จัก บอ ก แบบ บร รทว,
พว ก คำ มคธ ขาน,
ไม้ มลาย ลักษณ ไร่,

สอง สสถาน,
แห่ง ไร่,
ศร ไร่, ยอ แส,
ส่วน ข้าง คำ สยาม.

๑ หนึ่ง ฟัง สังเกต, คำ ไม้ บลาย เพน สอง อย่าง, คำ ไม้
มลาย ที่ ตอง มี ตัว ยอ สกต, ด้วย คำ นั้น มา แต่ ภาษา มคธ
อย่าง หนึ่ง, คำ มี แต่ ไม้ มลาย ลักษณ ไร่ เป็น คำ ไท ยอ อย่าง หนึ่ง,

จะรวบรวมคำไม้ตายมีตัวยอ, ไว้พอเป็นตัวอย่างดังนี้.

๑ กัย วิไทย, ชลาไทย, ไทยกล, ชายุไชย, อะสงไชย, ราชพิณไจย, ราชวินิจฉัย, วยไชย, ไชคไชย, มีไชย, ภาไชย, ถวายไชยมงคล, เวณไทรย, จุฑาธิปะไทย, พระรัตนไทรย, ไทรยภูวนารต, ไทรยภพนารต, วรไทรย, ฝ้าไทรย, มารยาธาไทย, พระฤไทย, ท้าวไทย, ทาษาไทย, พระอาทิตย์อุไทย, อรุโณไทย, อรไทย, มหาตไทย, พระวิไนย, ท้าวสหัสไนย, พระภูไนย, พระภาคีไนย, เปนเลิศไนย, ไทยไนย, มาไนยบาฬี, บุษขอาษาไนย, อัศวาษาไนย, หัตถาษาไนย, ขออะไทย, เกทไทย, โพบไทย, ไรคไทย, ราชไทย, ไจวไทย, อัคคีไทย, อุทกไทย นฤไทย, ทไวย, สบไสมย, อุไทย, บัจจุสไสมย, อโนไมย, อุประไมย, อโนประไมย, ไญยธรรม, สุราเมไวย, มาไทย, อาไทย, นิราไทย, พิราไทย, โสกาไทย, สุราไทย, หิมวาไทย, พนาไทย, เจริญไวย, เต็มไวย, ทรามไวย, ปฐมไวย, มัชฌิมไวย, บัจฉิมไวย, อัจฉมาไศรย, อัจฉาไศรย, ตามวิไทย, สงไทย, วิไทย, อาไศรย, ชายุโกษย, ชีพตักไชย, กิเลสอนุไทย, อาชาวะไทย, ประชาวะไทย, ถือนิไทย, ขาดนิไทย, พวกลไทย, มหาไทยรัตนอม.

๑ คำไม้ตายไม่มีตัวยอ, ชักเอาแบบในจินตคามะณี มาเทียบไว้, แต่แก้คำที่มีตัวยอ, เสียบ้าง ดังนี้.

๑ ท้าวโต แดไฟว์พล, ทั้ง พงไฟระ แดไว่นา, เกรียงไกร
 ใผทรา, ณะผดุงทั้ง กรุงไกร. ๑ ฉับไว แดปลดตไปล์, แด
 ดุกได้ แดควรวไล, ไผไฟพะระไลไป, แดร้องไห้จะใจจึ่ง.
 ๑ เจ้าไทวะระว่าไฟ, แดทางไกลยังไป ถึง, ไทห้วน แด
 พรันพริง, แดไหว้พระ แดโคลคดา. ๑ หลั่งไหล แดไร
 เกษ, แดไตรภพไตรทรา, ไท่ทางทฤถยา, ทั้ง แยกไถ่ก็
 ใพบุตย์. ๑ บันไตกระไตไฟ, ะระห์ไผ่ละไมมูถ, ชับ
 ไล้ แดไว้ฐูร, สมบรูณ์เชัญเป็นไฉน. ๑ คดองไป แดไหล
 หลั่ง, แดไถ่คน แดเวือตไร, ไถ่ไช้ แดน้ำไหล, แดไช้บัก
 ประไฟงาม. ๑ ไฟร์ แดไฟจิทร์, แดขวิทไชว่ แดไอจาม,
 ไฟไหม้ แดไต้ตาม, แดในหูก แดบ้านใหม่. ๑ ทำได้ แด
 ไว้คง, แดทะไค้ แดเป็นไฟ, ดุงไถ้ แดหอมไท, สว่างไสว
 แดไสยา. ๑ ไส้พุง แดทับไต, แดเห็งอโคอะเนกา, ะระวัง
 ะไว้วา, ะกะโทษวะจี้มี. ๑ ยากเชัญ แดเรนไร, ทั้ง
 ผดไม้ แดไม้ตรี, ไฉนไล้ แดไฟล์หนี, แดบ่าไหล้ แดแกว่ง
 ไกร. ๑ ไสลไช้ แดไกรสร, แดสะไบตะมุนตะไม, ผัก
 ไท้ แดไม้ไทร, แดไอสุรย์ แดหลาย.

๑ ขอ แถ่ง เสริมเติมใส่ไว้ ผัก สอน, ต่อ มุตบต แบบ
 เจ้าคุณศรีสุนทร, พอเต็กอ่อนอ่านเล่าได้เข้าใจ, ซึ่ง ขนบ
 ธรรมเนียม ทำนอง นับ, เป็น ฉบับ แบบ สยาม ตาม วิสัย,

โลกนิยม นม นาน บุปผา ไกล, คนใหม่ ๆ ยังไม่รู้ตัวว่าคาญ,
 ปวิหิต คติยาม ตามนุโยค, ตั้งแต่พรหมสร้างโลกตั้งฐาน,
 ประสม เศษ ใน ราชย์ ตีถึ าว, ประจบ กาล ครอบ เดือนไม่
 เคลื่อน คดาย, พระจอม พงษ์ ทรง พุทธิ มกุฏ สยาม, รับ
 สั่งให้ ใช้ ตาม ไหว ถวาย, ประกาศ ออก บอก แจง จึง แพร่ง
 พราย, จะ อธิบาย บอก ข้อ ต่อ กัน มา, คือ ธรรมเนียม ใน
 หนังสือ ราชสาส์น, บรรทัด ต้น สวรรบาญ ข้าง บน หน้า, จง
 เขียน ว่า วัน ที่ นี้ ก่อน ราช, ต่อ นั้น มา เขียน เดือน ลำดับ ไป,
 แล้ว เขียน ปี พระ พุทธ ศักราช, ยก เป็น ปฐม นิยม ไซ, แล้ว
 จับ ความ ตาม กระบวน ลำนวน ใน, เรา บอก ไว้ จง สำเนียง
 ให้ แน่น อน, สิบสอง เดือน เป็น ปี ไม่มี เศษ, แะ นิเทศ
 ทาง ไสย อนุสร, เมษายน ต้น ปี ราชย์ จร, นามกร เดือน ๕
 ภาษา ไทย, ราชย์ นี้ ท่าน ประสงค์ เอา สัตว์ แพะ, จะ ว่า
 แกะ ก็ได้ บ้าง อย่า ถึง ไซ, ๓๐ วัน ถ้วน ๆ กระบวน ใช้,
 ถ้า ข้าง ไทย ก็ คง ขาด อยู่ หนึ่ง วัน, เดือน ที่ ๒๐ รอง ถัด เดือน
 ปฐม, ข้อ ว่า พฤศจิกายน ตุลาคม ต้น, ราชย์ โค ผู้ ฝ่อก ฝ่อง ฝิว
 พรรณ, มี ๓๑ วัน อย่า วัน เวียน, คือ เดือน ๖ ข้าง ไทย
 เป็น เดือน ถ้วน, อย่า ฝั่น ฝวน แฉก ผิด คติ พา เทียว, เก่า
 กับ ใหม่ จำ ไว้ ให้ แนบ เนียร, เสี้ย แรง เรียง ก็ ให้ รู ทั้ง สอง
 ทาง, เดือน ที่ ๓ ได้ นาม ตาม นุสนธิ, คือ เดือน มิถุนายน

อย่างนาง, ราชันนี้เป็นมนุษย์บุรุษนาง, ดูเหมือน
 อย่างไสยาสน์เมื่อยามเย็น, เคียง ๆ กัน เป็น คู่คู่ นำ ขึ้น,
 จะ อัจฉริยะ บ้าง อย่างไร แลไม่เห็น, ดวง ตารา เรียง ราย
 คล้าย กับ แขน, ฉนั้น แล เห็น ไร ๆ ไม่รู้ นาน, ใน เดือน นี้
 ๓๐ วัน ไม่มี เศษ, เรา เรียก กัน ว่า เดือน ๗ เซษฐา, ขาด
 บ้าง เต็ม บ้าง เป็น ครัง คราว, นาน ๆ เพิ่ม อธิวาท์ คติ วัน,
 เดือน ที่ ๔ มี ศัพท์ สำหรับ พจน์, พ้อง กับ ภาค มคธ ภาษา,
 ว่า กรกฏาคม เป็น สมญา, แปร ออก มา ศัพท์ นี้ ราชัน ปู่,
 ๓๑ ทิวา กาล ไสมย, โบราณ ใช้ เรียก เดือน ๘ นะ พ่อ หนู,
 จง จำ ไว้ เกิด หนา ตำรา ครู, ให้ พึง รู้ เกิด เดือน นี้ ไม่มี ขาด,
 ถ้า ครบ ถ้วน สาม ปี มี สอง หน, แปร เบื้อง ต้น เรียก ว่า
 บุพพาสาธ, แปร เบื้อง ปลาย แห่ง กาล อาสาพหมาส, ชื่อ ว่า
 อุตตราสาธ เป็น สอง นาม, เดือน ที่ ๕ เรียก ว่า สิงหาคม, จง
 นิยม จำ ถ้อย อย่าง ทวน ตาม, ประสงค์ ศัพท์ ราชัน สี่ สิงหาคม,
 โดย นิยาม มี อยู่ ๓๑ วัน, ช้าง ไทย พร้อง ร้อง เรียก ว่า
 เดือน ๘, สูเขา เจ้า จง จำ คำ เวสรวร, ถ้า เดือน ๕ แล
 ก็ ขาด เป็น สำคัญ, จะ ราชพรรณ เดือน ที่ ๖ ยก ต่อ ไป, คือ
 เดือน กันยายน ย้าย วิถี, สูราชัน หนึ่ง งาม ตาม วิไลย, ๓๐ วัน
 จง สำคัญ ให้ ใจ, เดือน นี้ ไร่ เดือน ๑๐ สังเกต ดู, แล
 ถัด ไป เดือน ที่ ๗ จำนวน นี้, จะ บอก ศัพท์ ชื่อ ไว้ อย่าง ไชย,

ตุลาคม สมญา อุตสาห์ตู, คือ ราชั้ ทรราชู จง รูนาม, ราชั้ น
 มีวัน ๓๑, บอกไว้ เสรีจ สัน อย่าง ทางสยาม, ตรง กับ
 เดือน ๑๑ อสุชนาม, ประสงค์ความตามคติที่ สำแดง, ถ้า คับ
 นน ครน ถึง เดือนที่ ๘, คำกรั้ แพทย์ เพศ ไสย ได้ แดง, ชื่อ
 พุทธจิกายน นิพนธ์ แปลง, วิจฉิระ ว่า แมลง บ้อง ถ้อง
 กระบวน, ๓๐ วัน พอ ดี ไม่มี เศษ, จง สังกะ จำ ให้ มั่น
 อย่าง นั้ ผนว, เดือน ๑๒ ต้อง นาม ตาม จำนวน, จง ใคร
 ครอบ ญ ตรีกไว้ ไ้ ไ้ การ, เดือน ที่ ๘ เนาวมาศ ประธา
 สรร, ชื่อ ว่า ธีนวาคม ประสม สรร, ราชั้ นั้ เหมือน อนุ นำ ไม่
 พราน, แสดง การ ตาม กิจ ไม่ ค้าง เกิน, ๓๑ วัน ถ้วน
 จำนวนไว้, ตรง กัน กับ เดือน อ้าย ไม่ ห่าง เห็น, กุมาร
 เรียน รำ จำ ไว้ เทอญ, คง เจริญ สำหรั้ ประดับ ตน, เดือน
 ที่ ๑๐ หยิบ ยก มา แดง, มกราคม แจ้ง แห่ง นุสนั้, คือ ราชั้
 มังกร สัญจร ตน, นภาตล อากาศ ประหลาด ครน, ๓๑ ทิวา
 วัน ดี, ตก อยู่ ใน เดือน ยี่ สยาม สรร, ที่ ๑๑ ชื่อ ว่า
 กุมภภาพันธั้, จง สำคัญ เข้าใจ ให้ ชัด เจน, ราชั้ นั้ พิภด กว่า
 เขา หนอ, แปล ว่า หม้อ อย่าง ใหญ่ ไม่ เคย เห็น, ๒๘ วัน
 ถ้วน จำนวน เกณฑ์, บาง ที่ เปน อธิกสุรทิน, ใน บั้ นั้
 เต็ม วัน ๓๑, เปน ๒๘ อย่าง ถวิล, จง จำ ไว้ ให้ มั่น
 หมั่น ประคิน, ตาม คำกรั้ ปนินทิน สโมธาน, กุมภภาพันธั้

ตรง กัน กับ เดือน ๓, สรุปล ความย่อ ๆ พอ สั้น นิษฐาน,
แล้ว ถึง เดือน ที่ ๑๒ ทำนอง กาล, นามชาน ชื่อ ว่า มีนาคม,
ฉัน คิด ทำ คำ แปลไว้ เปลื้อง ปลัด, ความ สง ใส ย ฐานุ ศิษย์
ให้ งาม สม, ศัพท์ มีนา นี้ ว่า ปลา จง ปรารมภ์, โดย
นิยม ๓๑ เสร็จ ภาระ บวน, เป็น เดือน ๔ ข้าง เรา ชาว สยาม,
สำเร็จ ความ ตาม วิธี ที่ สอด สอน, ครบ ปี หนึ่ง บริบูรณ์
ประ มู ล มวณ, ๑๒ เดือน ถ้วน ๆ ธรรม ตา, โดย นิยม สม มุ ต์
ศ ต์ โลก, จง อา โภค จต จำ ใจ ใจ เกิด จำ, พอ เป็น เครื่อง
ประ เทือง เรื่อง บัญญา, พรวรณ ตาม เค้า สำเนา กลอน.

๐ หนึ่ง จะ สาธ ก ยก เขา ช้อ, แต่ ย่อ ๆ หยิบ แยก เป็น
แบบ สอน, จำ คัด ย่อ ๆ มิ ให้ ต้อง อนุ ทร, เป็น ตอน ๆ
ตั้งแต่ เมษายน, เมษายน คน เก่า เขา ว่า เมษ, แนะ นิเทศ
ที่ ๒ พฤษภ า หนา, ที่ ๓ เมถุน นับ ลำ ตับ มา, ที่ ๔ ว่า
กรกฎ กำหนด จำ, ที่ ๕ ว่า สิงห์ นำ สำ เหนี้ย ก, ที่ ๖ เรียก
ว่า กันยา นำ ชัน ข่า, ที่ ๗ เรียก ว่า ตุล ตูลา กรรรม, ที่ ๘
จำ ว่า พิจิต พึง เข้า ใจ, ที่ ๙ ว่า ธนุ พึง ถนัด, ที่ ๑๐ ว่า
มังกร สุนทร ไช, ที่ ๑๑ ว่า กุมภ์ เหมือน กำ ใจ, ที่ ๑๒ ไซร้ ว่า
มี น สัน ภาระ บวน, ฉัน จำ พรวรณ วัน เดือน โดย ลำ ตับ, เป็น

ฉบับ ะขอบไต้อบ สวณ, จงหม่นต หม่น อ่าหม่น ทาน
ทวน, หม่นไคร่ ครอบงมหม่น นึกหม่น ตรีกตรา, แต่ย่อ ๆ
พอ คิตไม่ วิตถาร, ถ้า อยากรู้ พิศตาร จง คึกษา, ที่ ครู
เฒ่า เขา ตียัง มี ณา, ให้ อู่ส่าห้ เติคคอง รู่ ไต้ คู้ตี, ชื่อ ว่า
คน เกี้ยวคร้าน บอ พาน พบ, บอ ประสย ความรู้ ไต้ ชูศรี,
วิชา ทราม ทรพัย ก็ สุธญไม่ ภูถ มี, มิตร ที่ ร่วมไมตรี ก็
หน้าย ตน, ไม่มี มิตร ชื่อ ว่า หมต ความศุข, ไม่มี ศุข ชื่อ
ว่า สัน การ กุศล, บุญ ไกษย แล้ว ไฉน จะ ไต้ ยถ, ศิว โมกข์
มรรค ผล นิพพาน เอย.

๐ จบ มุถบต เบอง,
เปณ ปฐม ควร สติคัย,
เปณ แบบ สั้ง สอน คิชัย,
ความ ที่ ภูถ ลับ อั้น,

บวรพกิจ,
ที่ ตน,
ส่าย ลับ ใว้ ณา,
อิต อั้น ออก ฆายย.